

Oplata pocztowa uliszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייט 30 גראַנען

היינט 16 זייטען

נייע פאקסבלאט

№ 106

Lódź, Piątek, 8 maja 1931 r.

ניינטער יאהרגאנג

לאדו פרייטאג כ"א אייר תרצ"א

№ 106

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 מעל, פערטריסאווער 21, לאדו פערטריסאווער: לאדו פערטריסאווער

א גרויסע בהלה אויף נאוראמיעסקא

2 הייזער האלטען ביים איינפאלען, די איינוואוינער מוזען זיך ארויס-ציהען אויף דער גאסען = פערקעהר איז דארט בעגרעניצט געווארען

ענטשטאנדן א געפאהר אז די הייזער זאלען איינ-פאלען. אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען אויפן ארט ארויסגעצויגען א קאמיטעט פון דער בורגערשטאט מיט מאגיסטראט פארשטעלער פון דער סטעיטשער סטראסטווע א. א. א. די קאמיטעט האט פעסטגע-שטעלט, אז די וואנט פלאצט צוליב דער צו גרוי-סער משא וואס לאסטעט אויף איהר און דעם שווע-רען פונדאמענט אויפ'ן זומפגען באדען. די אויסמיט-מאכט האט אבער בעלד פערארדענט אפצושליסען די נאוראמיעסקא גאס און אפזעהנען פון דער דעם פוס און דאס פערקעהר. די גאנצע פוס און ראד-בעוועגונג צווישען אראפאנע און באדלדעקען אויף נאוראמיעסקא איז אפגעשטעלט געווארען. די טראמאיען האבען בעקומען א פערארדענט אויפ'ן דאזיגען שטח צובעוועגען זיך זעהר לאנגזאם, כדי נישט צוויסנדיגע קיין אויסטרויטלונגען אויפן טראסאר צווישען די נומערען 24 ביז 32 אויף נאוראמיעסקא איז פערבאטען אויף דער פוס-געהער-פערקעהר. אלע לאקאטארען פון הייזער אויף נאוראמיעסקא 28, וועלכע וואוינען אין וואוינ-וואס שליסען זיך אן אין דער וואנט וואס האט געפלאצט דארטען זיך פון די צימערען ארויסצוהע-ן.

5 א זייער באכמיטאג האט די בורגערשטאט פערקומעט די צימערען, אויך די וואוינ-וואנט און הייזער 30 וועלכע גרעניצען זיך מיט דער גע-פלאצטער וואנט דארטען אויסגעליידיגט ווערען, פאר די לאקאטארען וועט דער מאגיסטראט אויף דער צייט וואס וועלען דויערען די זיכערהייטס-אויסמיטען בעזארגען צייטווייליגע וואוינ-וואנטען. די בורגערשטאט האט דערוויל פערארדענט פונדאמענטען מיט וואנט אויף אפזעהנען שטאק.

(2) בעכטען ביטאג איז אויף נאוראמיעסקא גאס ביי דער „באדלדעקען“ פארגעקומען א געוואל-דיגע אונטער, וועלכע האט ארויסגעווערען א מהומה אין דער גאנצער אומגעגענד. ארום די הייזער נומער 28 און 30 אויף נא-וואמיעסקא האט זיך בעכטען צוזאמענגעקליבען א גרויסער עולם נייגעריגע, דערוויל איז דארט פער-ביגענאגען א פאליצאנט נומער 886, וועלכער האט גענומען דעם עולם פונדאמערטליכען און האט עטליכע מענשען דערלאנגט מיט'ן פאליצאישען שטעקעלע, וועלכען ער האט מיט זיך געטראגען, דאס האט ארויסגעווערען אפגעשטעלט מצד די פער-

(-) נישט גענוג, וואס דער וויטשפאלעכער קרייס, האט אזוי שטארק רואינירט די הייזער סוחרים פון נאוראמיעסקא-גאס, איז איצט באן צוגעקומען א נייע צרה פאר ארטיגע צעהנ-ליגע יידישע איינוואוינער. אומגעריכט פערלידען דארט, איינגעפונדענע טע יידישע איינוואוינער, ווערען דעכער איבער די קעפ און אויך די ערטער פון וואנען זיי וואפען ביז איצט געצויגען ווערען פרנסות. יאהרען לאנג האבען די דאזיגע איינוואוינער גארט געוואוינט און מיטגעמאכט אלע צייט-גלגולים און איצט מוזען זיי זיך פון דארט צוויסנדיגען, ווייל עס ווערען בערדראהט ווערען לעבענס. אין סאמע צענטער פון דער גאס, אין די הייזער 28 און 30 האבען געפלאצט די ווענ-צוליב וואס עס איז געווארען לעבענס-געפערליך ווייטער צו בלווען אין די וואוינ-וואנט פון די הייזער מיט די יגעפלאצטע ווענ-צוליב. און עס ליידען נישט גאר, די איינוואוינער פון די בערדראהטע וואוינ-וואנט, וואס מוזען זיך צוויסנדיגען, נאר אויך די איינוואוינער, וועלכע האבען זייערע געשעפטען אין די נישט בערדראהטע ערטער, ליידען צוליב דעם, וואס עס איז אפגע-שטעלט געווארען דער פערקעהר ארום עטליכע הייזער, כדי אויסצומיידען מעגליכע אומגליקס-פאל-לען, אדער א שווערע קאטאסטראפע. נישט קיין ווייניגער, וואס די געליטענע זעהן אין די יגעפלאצטע ווענ-צוליב א גרויס אומגליק פאר זיך.

א בערעכטיגטע מהומה האט דער קראך ארויס-געווען צווישן צעהנדיגער יידישע משפחות, וועל-כע זענען פשוט פערצווייפלט דורך דעם, וואס זיי ווערען איצט ארויסגעשלידערט פון אזא יידישען האנדעלס-צענטער, ווי עס איז די נאוראמיעסקא. די מאסען מענשען, וועלכע זענען בעכטען גע-קומען זעהן דאס ארט, וואו עס דראהט די קא-טאסטראפע, האבען אויסריכטיג מיטגעפיהלט מיט די געליטענע.

אינטענסיווע הכנות צו דער נייער אויסערגעווענהנליכער סיים-סעסיע

אויך דער מיניסטאר-ראט פארשטעלען דעם מלוכה פערזענלעך א גענויען פארעיקט און פארגאס פון דער סעסיע.

שטאטישע בעאמטע דראהען צו שטר"הען צוליב דער רעהוקציע פון די פענסיעס

די רעדוקציע פון 15 פראצענט פון די בעאמטע-פענסיעס, צווישען די שטאטישע בעאמטע איז ענטשטא-נען אן אן-אויספירענונג און מען שמועסט וועגען א שטרייך.

גאנדיזשע שרפה איז יאפא

7 אונדאן 7 (סא) ביי דער גראנדיזשער שרפה אין יאמאנאקא, אין יאפא, זענען 3 מענשן פערברענט געווארען און 100 פערוואונדעט.

ערדציטערניש איז נייזעלאנד

7 אונדאן 7 (סא) אין גיטבארנע, (נייז-לאנד) האט זיך דערפיהלט א נייע ערד-ציטערניש, מערהערע הייזער זענען איינגעפאלען. קיין סע-שען זענען נישט אומגעקומען.

א קאנפערענץ צווישען מארשאל פילסודסקי און דעם וויצע-מיניסטער פיעראצקי

באן דער דאזיגער קאנפערענץ וועט געווייט גילטיג בעשלאסען ווערען דער ענין וועגען דער אויסערגעווענהנליכער סיים-סעסיע. גלייכצייטיג וועט

א נעוועץ-פראיעקט ווענען א שטייער פון טאנטיעמען

אויך אין אגרא-מיניסטעריום גרייט מען, צו א רייה געזעץ-פראיעקטען.

ווארשא 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט)

בעכטען האט דער אינער-מיניסט-טער ארויסגעגעבען א פערארדענט אויסצופיהרען

בריאן וועט היינט האלמען זיין פאליטישע עהספאזע איז פראנצויזישע פארלאמענט

פאר 7 (סא) בעכטען באכמיטאג האט זיך אנגעהויבען אין פראנצויזישען פארלאמענט די דעבאטע איבער דער דייטש-עסטרייכישע צאל-אויגע-עס זענען שוין פארהאן 9 אינטערפעלאציעס. בריאן וועט זיין פאליטישע עקספאזע ערשט ה-האלטען היינט, פרייטאג, באכמיטאג. אין די פאליטישע קרייזען ערווארט מען מיט גרויס שפאנונג בריאן'ס עקספאזע. פון רעזולטאטן

ווארשא 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט)

מאכט הכנות צו דער צווייטער אויסערגעווענהנליכער סיים-סעסיע.

א נעוועץ-פראיעקט ווענען א שטייער פון טאנטיעמען

אויך אין אגרא-מיניסטעריום גרייט מען, צו א רייה געזעץ-פראיעקטען.

ווארשא 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט)

בעכטען האט דער אינער-מיניסט-טער ארויסגעגעבען א פערארדענט אויסצופיהרען

קאמוניסטישע נאכט-דעמאנסטראציעס איז בערלין

צוזאמענשטויס מיט פאליציי-צענדליגער פירוואונדעטע. אפגעשמועלט אויף 2 וואכו, רויטע פאנע" ארטיקעל געגען פונדאדערלאזען די ארגאניזאציע „רויטער פראנט" איז די קאמוניסטישע צייטונג וואכען.

ווארשא 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט)

מאכט הכנות צו דער צווייטער אויסערגעווענהנליכער סיים-סעסיע.

א נעוועץ-פראיעקט ווענען א שטייער פון טאנטיעמען

אויך אין אגרא-מיניסטעריום גרייט מען, צו א רייה געזעץ-פראיעקטען.

ווארשא 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט)

בעכטען האט דער אינער-מיניסט-טער ארויסגעגעבען א פערארדענט אויסצופיהרען

קאמוניסטישע נאכט-דעמאנסטראציעס איז בערלין

צוזאמענשטויס מיט פאליציי-צענדליגער פירוואונדעטע. אפגעשמועלט אויף 2 וואכו, רויטע פאנע" ארטיקעל געגען פונדאדערלאזען די ארגאניזאציע „רויטער פראנט" איז די קאמוניסטישע צייטונג וואכען.

וואל-קאמיטעט דער יוד. דעמאקראטישער פאלקס-פארטיי

מייטונגען

אדענט איין פאלגענדע

אלס רעדנער טרעטען ארויס: ראטמ. ארון. יוסף וויצמאן, ראטמאן פיאטר כארי, מאניסטער מנחם באל-בערישסקי, א. גראסמאן, ל. גערעכט, ש. ראזנער, י. דאוידאוויטש

שבת, דעם 9 מאי 2 א זינגער גאכמ. פון דראשקען-בעניצער אין לאקאל פון לויין-וועבער פערטיין, בושעווינער 7 שבת, דעם 9 מאי 8 א זינגער פון לויין-וועבער זונטאג, ד. 10 מאי 4 נאכמיטאג פון צענטער. ראד-פערקעהר אין אייגענעם לאקאל פילטודסקיענא 43 (ווסכארגאן)

קומט מאסענווייז!

דער וועג צום וואוילשטאנד!

פיהרט דורך א לאס געטויפט אין דער גליקליכסטער קאלעקטור פון

A. D. MIĘDZYRZECKI
61 פיעטריהאווער 61
האלאסאלע שאנסעז!

די ציהונג דעם 19 און 21 מאי
הויפט-געווינס 1,000,000 זל.

דאס בעקאנטע "SPLENDID" מענער-היט-געשעפט

עמפעהלט צום איצטיגן פריהלינג-און זומער-סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון **מענער-היטעז** פון די נייסטע פאסאנעז פון איין-און אויסלענדישע פירמעס די פרייען זענען צוליבן קריזיס בעדייטענד פערקלענערט, בעמערקונג: מיר בעניצען א גרויסען אויסוואהל פון עלעגאנטעס ספארט-היטלעך

מזל-טוב!

ווינשען מיר אונזער ליבע שוועסטער חנה אסתר'ל מיט אונזער ליבען שוואגער יוסף ברוך צו די תנאים פון זייער ליב טעכטערל

פייגעלע

מיט ה' שמעון וועגנער אין דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט שוועסטער צעלע און הערמאן טראקא

א הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר דער **פאמיליע גרינגלאס** צו די תנאים פון זייער ליבע טאכטער **פול מאניא** מיט **לעאז טעמפעלהאף** אין דעם יונגען פאר א גליקליכע צוקונפט דורך פשעווארסקי פרוי און קינדער.

ייז כשר

א פלאש פון א 1/2 ליטער ראזינען-ווייז 7 א נאר 65 גראשען א באשניטע דעם וועלכן נוסף 1.50 זל. א קווארט 2 זל. צו דער בעקומעליכקייט פון ג' פובליקום בעקומע מען אויך דעם **ווייז "פראגרעס" 7 א** ביי ה. בלאנקעמ, גרובנא 69 מיט אכטונג וויין-און מעהד-פארטיק פירמע, "פראגרעס" אלמער מארק 2, טעל 154-82 בעמערקונג: ביי אונז בעקומט מען וויין-וויין פרי פון צוקער.

צו דער האכצייט פון אונזער ווער-טען מיטגארטישער און צושניידער פון דער שאכטעל-פאבריק **ה' לייביש לינדען** מיט **פול רעגיןא אבע** ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען דאס פערזאנאל פון דער פירמע ז. קירשטיין, און ש. אשטרוויטש.

בצער גדול אנו מודיעים את כות חברנו חבר היעד שלנו החסיד המופלג העסקן המצויין מר **שלמה ג' פישמאן** ומבקשים את כל חברנו לחלק לו את הכבוד האחרון, הלוייה תהיה חיים ממנו רוב וחסדניא 38 בשעה 12 בדיק. ועד שומרי שבת בלאזו אלעמאנדריקא 19

פענסיאנאט "על פינגער" לאסק

דער בעוואוסטער ערשטקלאסיגער פענסיאנאט, עלפינגער-וועלכער איז אפגען א גאנץ יאהר, מאכט בעקאנט צו עס איז שוין מערהאן נעסט אויפ'ן זומער-סעזאן. ס'איז נאך געבליבען צו פערדיינען א קליינע צאהל צימערן מיט מיטגען. די צימערן זענען איינגעארדענט געווארען מיט בעזונדערע איינגענג. בעמערפונג: אויפ'ן היי-יפהריגען זומער-סעזאן ווערט איינגע-ארדענט פלעקטריש בעלייכטונג, ווי אויך סעלעפאן, צוגעגליכע פרייען, אינסאקאציעס אין לאזו ביי ה' מ. צעדערבוים, ווסכארגאן 65, טעל 110-24, איי ביי ה' עפשטיין קאמיענא 1

א הארצליכען מזל טוב ווינשען מיר דער **פאמיליע זילבערשטאנג** צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער **פול דארא** מיט **ה' מרדכי וויינבערג** אין דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליק אויך זייער נייעם לעבענס-וועג פאמיליע זילבערשטאנג.

הוי בפלה עטרת ראשנו

אחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי האיש החסיד וי"א **שלמה פישמאן** בן מאיר ז"ל בשנת 59 לימי חייו הלוי' תהי' היום ביום ו' כ"א אייר תרצ"א בשעה 12 בצהרים מביה האבל ווסכארגאן 38. השווים בצער עמוק משפחתו המתאבלת

כשר! קרייניצע בשר!

פענסיאנאט "POD SĄWELEM"

ניי-רעמאנטיש 3 מינוט גאנג צו די לאזיענסעס עמפעהלט שעהנע זוינע צימערן מיט וועראנדעס און א שעהנע פאלאנע **דיעטישע קיך - וועגעטארישע קיך** אונזער דער לייטונג פון ערשטקלאסיגען פאכמאן. פון 1. מאי ביז 15. יוני 12 זל. מענליך/5 מאג אין סאג צום שפייזן

Z intencji żaręczyń
p. Feli Łazyngierówny
z p. Szlamkiem Wagnerem
życzymy wiele szczęścia i różowej przyszłości
Personel PiekarSKI
Josek Lipnicki z Żoną
Wygdor Szajkiewicz z Żoną
Rubin Młynarski z Żoną.

Kierownicze Szkoły D. Patałowskiej i Nauczycielce J. Gajstównej z powodu zgonu **Ich MATKI B. P.** składają wyrazy szczerego współczucia **Wolf Neuhaus z Rodziną.**

א וואיאזשער

פון דער סאנסטער-בראנזשע נוס פקסוס אין גאנץ פוילען, פאנען, פאטערן, טיילן א געווענליך סוחר פון ענגלאן און דעמאל-קעמפ, מיט אן אייגענעם פונד-שאפט, וואס א פאסטען בענגן א סעטינגן געהאלט, ערשטקלאסיגע רעסערוועציען, אפארטן אונזער רומינירמער סוחר אין טרימינאטור, פון דער צענטרום

לאזט נישט הפקר אייער פערמעגען

בעפאר איהר פעריוודס אויף זומער-האויזגענגן, קלינגט פון טעלעפאן 175-88. יעט מען אפן פערזענליך און ערק האויזגענגן, פאבריקען און געשעפטן פון פיקר אויך ינכות צו זעהר זונגענליכע בעדיינגען.

אינפאקטאן פון נין-און טעטיאל-טעקערען **ה. סאנסטער. סאמיענא 9** טעלעפאן 175-88

מאשיז-מצות

ווערט געצוקען אלע סאג מרישע און דינע הי אויך מצה-מעהל. אייער-פערפעל אין סוכארכעס דוים קארלסבאדער סיסטעם מיר עמפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בע-קאנטע און פרישע געבעהסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוהערביע **נ. וויינבערג** 38 פיעטריהאווער 38 טעלעפאן 143-82

הזכרה

זונטאג, דעם 10-טען סעפטעמבער 1931, 12 אויגער בייטאג קומט פאר אויפ'ן בית החיים די ענטהילונג פון דער מצבה און **הזכרה** נאך מייז אונזערענעליכער פרוי **יענטע זילבערשאץ נ"ע** צו וועלכער אלע קרובים, מרינד און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען. די טרויערענדע הינטערבליבענע

F. FUTERMAN
 wł.: B-cia FUTERMAN
 Piotrkowska 28, tel. 129-21
הורט און דעטייל-געשעפט
 פון דיוואנס, כארניקעס, פארהאנגען,
 שמארען, פארטייערען, נארושומקעס,
 סאפען, מיטליכער, דעקאראציע-אנעס-
 שמאפען, מעבעל-בעשלאגן, לינאלעאום
 זאוי טאפעציר-צודאטען און פלעגנדעקען
 צו האנקורעניץ-פרייזען.

אינטערנאציאנאלע טראנספארטען פון
WIKTOR CEMACH
 82 PIOTRKOWSKA 82, tel. 222-31.
 עקספעדיציע, פערצאונג, מאנאזינרו, פערזיכערונג, אינקאסא
פינאנסירונג פון טראנספארטען
 פערטרעמונגען אין אלע גרעסערע שטעט אין לאנד
 און אין אויסלאנד.

וויכטיג פאר לעטניקעס און אויספלוג-געסט!
ווישניאוו-גורא
 וויללא ב. הריגער
 זונטאג, דעם 10-טען מאי 1931 ווערט געעפנט
 די צוקערניע-מלעמטשארניע
„עספלאנאדא“
 מיר עמפעהלען פריהשטיגען, וועגעטאריאנישע מיטאנען
 אין אווענדברויטען, אויך לאדעס און פערשידענע געטראנקען.
 מיט אכטונג א. דעלשטיין און מ. סקאפיצקי.

אויסגעברענטע זשארובקעס
 מיישען מיר אויס אויף נומע
 1) פיעטרקאדער 89 „Bristol“
 2) פרייהייט-פליגן 11 „Harmonja“
 3) ריימאנט-פליגן 8 „L. Epszajn“
 4) ראקאטשינער 98 „Piomyk“

אכטונג, הליינפישענדלער!
 דער צענטראל-קליינהענדלער פערטיין פון
 פאמארסקא 15 באדערט אויף אלע מיטגלידער
 צו קומען זונטאג ד. 10. ת. 4 א זיינער נאכ
 מיטאג אין דאקאל זשעלאנא 10 א אויף דע
גענעראל-פערוואמלונג
 מיט טאג-ארדנאג: 1) וואהלען פון א פארזיצערען
 2) וואהלען 3) פרייע פארשלאגען.
די לאמיסיע

MASAZYSTA
 dypl. A. Koźmiński, Zgorska Nr 38, tel. 225-67
 z długoletnią praktyką w kuracyjnych miejscowościach oraz w szpitalu w Warszawie. Przyjmuje masaże przeciw paraliżowi, iszjaszowi reumatyzmowi, artretyzmowi, zaniku mięśni oraz po gipsowaniu, specjalność masaże odtłuszczające. Posiadam świadectwa pochwalne od lek. zagr. i krajowych oraz dziękczynne od ulecz. pacjentów.

Dr. H. Karaś
 med.
 אינערליכע און סינדער-טראגהייטען
זגערושיער 16
 נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד.

ODCISKI
 usługa RADYKALNIE
 pływ wyrobu
 Laboratorium Chem. Farm.
ST. HAMBURGA
 Łódź, Główna 50

רעפערקעס
 קוואליפיקאציע קענען זיך
 מעלדען פון בארד אין
 דער בארמירער סקול-
 דאז 23. אויך ווערט
 געזוכט א מעדעל אדער
 א יונגעל פון ארנסליכע
 עלטערן. 2698.

Dr. N. ROZEN
 med.
 צאהו-כירורג
 קראנקהייטען פון ציהן, דויגנאטעס, גימען א.א.וו.
 ציהן-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.
אנדזשיע 7, טעל. 57-216.
 עמפאנג-שעהן, פון 7-8 נאכט.

DOKTOR H. WOLKOWSKI
4 צעגעלניאנא 4
 פרייער צעגעלניאנא 36 טעל. 90-216.
 ספעציאל-גרעס פאר הויט-און ווענערישע
 קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט
 אנאליזען, עלעקטראטראפיע, צעהאנדלונג
 מיט קווארט-שטראהלען
 נעמט אן פון 9-2 נאכט. און פון 5-9 אווענד
 פאר דאמען בעזונדערער ווערט-צימער.

Dr. med. NIEWIAŹSKI
 ספעציאליסט פאר סימליס, טריפער און הויט-
 קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשיע 5, טעל. 40-159.
 נעמט אן פון 8-11 און פון 9-9 אויך.
 זונטאג און יום-טוב פון 9-1 ארמ.
 געזונדערער ווערט-צימער, פאר פרויען.

Dr. med. Ignacy MARGOLIS
 okulista
 האט זיך איבערגעצויגען אין אוק
 א.א. קאמפאזישן 9, טעל. 17-165.
 נעמט אן פון 2-1 און פון 7-5 אווענד

Dr. Z. RAKOWSKI
 פאר אויערן, נאז, האל-און לונגען-קראנקהייטען
 9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 81-127
 שרייב-טעג פון 12-2 און פון 7-5 נעמט אויך אן
 אין רעפערענצן בעזונדער 17 פון 10-11 און פון 2-3

אויספערקויה
 - פול -
שטרימה און שקארפעטען
 דויערט ווייטער
 צו בעדייטענד פערקלענערטע פרייזען.
„KONSUM“
 przy WIDZEWSKIEJ MANUFABRYCE
 54 ראקיטשינער 54 זומאך מיט די טראמוויען 10 און 16
 נוצט אויס די איינציגע געלעגנהייט!

האנזברסיטה העממית
 ע"י ההסתדרות הציונית בירור
 מחר בשבת 9/5 בשעה 8 בערב באולם ההסתדרות
 הציונית שרודמיסקא 29, (קודם ציגלניגה 4)
הרצאה עברית
 על הנושא „סהות הבריהה בכלל והבריהה
 היהודית בפרט“.
 המרצה דר. י. פרנקל.
 הכניסה חנם

אלקאר
 אין צענטרום שטאדט,
 20 אדער 25 מעטער די לענג
ווערט געזוכט צו דינגען.
 צו עראהרען וועגען אלע איינצעלהייטען אין
 מיטלער-מייסטער-צעך, בושעזשינער 7. 2657
 עלטערן. 2698.

הנהלות הגמנסיות
 של החברה
ליטוד פתי ספר היכונים עברים בלודז
 מודיעות מי בקשות הכניסה מתקבלות בדלקמן:
 בלשכת הנמסיה הראשונה לנערים מניסטרצקה 21 טעל. 11-137
 בלשכת הנמסיה השניה לנערים. מניסטרצקה 22 „12-137“
 בלשכת הנמסיה לנערות. פירמוביץ 6 „6-127-95“
 בשעות העבודה.
 אל המכינה 0% מתקבלים נערים ונערות בניל חמש שנים
 וחצי ומעלה בלשכת הנמסיה לנערות, פירמוביץ 6.
 בחינות הכניסה תחלנה ביום ד' טיון ש. ז. (20.5.1930)

ענטשולדיגונג
 דערמיט ענטשולדיג איך זיך ארין פראם.
 פערטיין פון בעקלייד-ערבייטער אין פולען אפט.
 3 אין לאדז, זאכאדניע 66 און פאר דער לאך-
 קאמיסיע פון מענער-מאגאזין סא בעלידיגען
 א פאך-קאמיסאנט. איך פערזיכער, אז מעהר וועט
 זיך אעלכעס נישט איבערהוורן.
 חיים רומאק מענער-מאגאזין-מייסטער
 קאנטסטאטינער 24

ארייה
 יעדען קהאנטום
 צו ביליגע פרייזען
 ליפערט
Lodownia Południowa 22
 tel. 190-48 i 191-26.

Dr. med. Gustawa ZAND-TENENBAUMOWA
 פרויען-טראנסהייטען און אקושעריע
 האט זיך איבערגעצויגען
א"ה פערטריהאווער 109
 טעלעפאן 220-25 נעמט אן פון 1-12-3

Dr. Med. A. S. Tenenbaum
 אינערליכע קראנקהייטען
 האט זיך איבערגעצויגען
א"ה פיעטריהאווער 109
 טעלעפאן 220-25 נעמט אן פון 6 ביז 7 1/2 נאכמיטאג.

DR. MED. L. Pikielny
 אוראלאג
 ספעציאל-גרעס פאר נירן, בלעז און אירין-קראנקע.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
 נעמט אן פון 4-7 אווענד.

א שוהה
 מיט 3-4 מוזינער זלי. צו א געגענהייט גע
 שעסט, ס'קען אויך זיין נישט קיין סאכאן ווערט
 געזוכט פון זאפארט דער קאפיטאר געזיכערט
 און מיט ריזן אפערטען אונטער זיכער גע-
 שעפט" אין אדמיני. פון דער צייטונג.

Dr. J. Lubicz
 כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
 קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
 פערקרימונגען פון די פליצעס און גלידער
 אייגענע פראצעדורען פון זעמליכע ארטאפעדרישע
 שטרעמען, ח: קלעדיקע אויף פלעמאטען, קינסטליכע
 הענד און פיס, גארטעמען א. ז. ו.
 נעמט אן פון 2,50 ביז 4,30 נאכמיטאג.

וויכטיג נייעס!
פערקויה
 פון פערשידענע בוימוואלענע רעשטלעך
 פאפעלין, באמיס, לייזערענער,
 מושלין, נאנסאג א. א. ו.
 אויף מעטער און אויף וואג
 צו האנקורעניץ-פרייזען
מ. לאנדסבערג
צעגעלניאנא 23 (פרייער 59)
 פראנט, 1. שט. געריטקט דעם ארעס!

בעראמונג פון אינטערנאצ. האנדערס-קאמער וועגעז ווירטשאפטליכעז וועלט-קוריזיס לאדזער נייעס

ביי צאהרריכע בעשווערדען פון וויבליכען געשלעכט
וויקט דעם נאטירליכע ביסער-העפער
Franciszka Józefa
און מעכט די בעסטע ערליכע-פערזענלעך
צו בעקומען אין אלע פעסטען און פולער-העפערען

א נייע הייל-מעטאדע
הויפט איצט אן דער בערהומלער די-באט-ראלאק אסקאר וואוואווסקי און זיין לאנג-יאהר-גער מיטארבייטער דיר קעלנער געו. ארד. פון פלאק אויפן וויסען מורה. אין א געשפרעך, וואס מיר האבען געהאט מיטן לעבען, דערוויסען מיר זיך, אז זיין מיטארבייט מיטן דיר וואוואווסקי הויפט זיך פון דער צייט, ווען זיי זענען געווען אין באמביי (מורחא-אנדוין) אין יאהר 1913.
מיר צו פערצינדערטערן די אפיציעלע קריי-זען, האבען ביידע דאקטוירים בעטלאסען צו דע-מאנסטרירען עפענטליך אין גאנצען לאנד, די מע-טאדע אין די ריאגאנען, וואס זענען פערבינדען מיטן היילען דורך סאגעסטיע. די פארלעזונג אין לאדז וועט פארקומען היינט, פרייטאג, דעם 5. מאי, 9 אין אווענד אין סילהארמאניע זאל.

ראד-פראגראם פרייטאג, ד. 8 מאי 1931
11.58 צייט-סינגאל, 12.05 גרעמאפאן-פלי-טען, 13.15 טאג-פראגראם, קינא און סעסער-רעפערטואר, 13.50 לעקציע פראנצויזיש פון ווער-שע פארטראג פאר משפטישע, די פויליש רויסישע מלחמה אין 1918 - 1920 פון ד"ר ה. פ. פונסקי (טר. פון ווארשא), פראפ. א. יאנאווסקי (טר. פון ווארשא), 16.10 קאמיקס פאר שיפער און פישער, 16.30 גראמאפאן-פליטען פון ווארשא, 17.15 פארטראג פון לעמבערג, 18.45 פערשידע-נעס, 19.10 קאמיקס פון לאדזער האנדלע-קאמער און פראגראם אויף מארען, 19.25 גרא-מאפאן-פליטען פון ווארשא, 19.40 ראינג פרעס-ווערבל פון ווארשא, 20 מויקאלישער שטיצע פון ווארשא, 20.15 סימפאנישער קאנצערט פון ווער-שאווער פילהארמאניע, אויסנעמישע פון דער פאלקס-קאפעלע כאר פון מלוכה'שע מוזיק סעמי-נאר. (טר. פון ווארשא), נאך דער פראנצויזישער, א. א. וועסער, פאליציי און ספארט - קאמיקסען, רעטראנסמיסיע פון אויסלענדישע סעציעס (א. א. שפאציר מיטן דעטעקראו איבער איראקעס).

אקציע פון געגענוויטיגע פערזענלעכע פון "הסדר של אמת"
די סעקציע ווערט אנגעפיהרט דורך די הנה"י. מ. דונסקי, אלעקסאנדער טשאמאנסקי, ה. שוהמאכער רעד. ע. האמבורסקי, מ. פעליקס, ה. מ. ליבערמאן, ז. לאנדא, א. א. א. די סעקציע האט בדעה צו שפ-פען א מעגליכקייט, אז א פערזענלעכער זאל אין ציל צו דערגרייכען דארפן אין דער סעקציע זיך איינשרייבען 2000 מיטגלידער. דאס איז נישט קיין צו גרויסע צאל און זי קען דערגרייכט ווערען אזוי למשל אין א ווארשא און אנטווערפע געד-זעלשאפט שוין פארהאנען איבער 4000 מיטגלידער. די ווערבינדונג קאמיסיע אין לאדז האט שוין ביז איצט איינגעזיגען איבער 400 מיטגלידער און זעצט פאר איהר ארבייט ווייטער. נארוואגן גלייך זיך צו פערשרייבען אלס מיטגליד אין דער געגענוויטיגער פערזענלעכע-זעלשאפט און אויף אזא אופן כאטש טיילווייז זיכערען די פאמיליע לויפן פאל, וואס מ'קען נישט פאראויסזעהען.

מעלרונגס-קארטע זאלען האסטען 5 גראשען
די בידנשע-קאמיסיע ביים שטאט-ראט האט פעסטגעשטעלט אז אין א רייה שטעט זעהמט מען פאר די אנמעלדונגס-קארטען 10, 5 און אפילו - 3 גראשען. די קאמיסיע האט דעריבער בעטלאסען פארצושלעגען דעם שטאט-ראט אז דער פרייז פון די מעלדונגס-קארטען זאל ביי אונז פעסטגעשטעלט ווערען אויף פינף גראשען.

געקנידיגט אלע ארבייטער ביי "שייבלער און גראמאן"
(א) די פאבריק פון שייבלער און גראמאן האט געקנידיגט אלע ארבייטער אויף דער צייט פון 9 ביז דעם 23. נאך דעם וועלען אלע ארבייטער בע-קומען זייער ארלויב פון 24 מאי ביז 7 יוני און ערשט דאן וועט זי אננעמהען ארבייטער אויף נייע ארבייטער-בעדינגונגען.

יודישע געזעלשאפט פאר לאנד-הענטשאפט
די היגע אפטיילונג פון דער יודישער געזעל-שאפט פאר לאנד-הענטשאפט ארגאניזירט פאלגענדע אויספלוגען: שבת דעם 9. ד.ח. 10.30 פריה - מלוכהשע טעקסטיל שול (ווערמאסקיענא 115), זונטאג דעם 10. ד.ח. - איינבארגער אויס-פלוג קיין לענטשיץ.
פון 21-25. ד.ח. 2 ווייטערע אויספלוגען (1) ווילנע און אומגעגענד, (2) ווארשע און קאזשימיעזש. היינט פרייטאג 9 אווענד קומט פאר אין איר-געגעס לאקאל און ווענד געוויינטלעך לאנד-הענט-שאפט אין פראגראם: רעפערט פון ה' דר. פריד-מאן, א.ד.ט., די געזעכטע פון לענטשיץ, ליכט-בילדער און רעזיטאציעס, איינשריט פאר מיטגלי-דער פריי.
איינבארגער און סעקעראריאט פיעטריקא-זער 56 מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 8 ביז 105 אין אווענד.

אפטיילען היינטיגע נאכט-דיווערען
(2) יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), שטע-קאל (לימאנאווסקא 37), גלובאווסקי (בארטאוויטש 4), האמבורג (גלובנא 50), פאולאווסקי (פיעטרי-קאווער 307), פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

אין דער צייט פון קריזיס זענען פיל פאר-מיליעס פערזאנען מיטן דורכקומען. נאך שווערער אבער ווערט זייער לאנג ווען ס'פאסירט אבאמט-גליק און דער פאמיליע-ראש, וואס האט מפרנס געווען די פאמיליע געהט ארום אויפן עולם האמת. א רייה געזעלשאפטליכע טוער האבען זיך פערצאען וועגען דעם, ווי אזוי צו פערזיכערען די פאמיליעס פון יודישען מיטעלשטאנד, אז זיי זאלן לען אין אזא פאל נישט בליבען אינגאנצען און אבאויסוועג און זיי האבען בעטלאסען צו שאפען א געגענוויטיגע פערזיכערונג אויפן פאל פון טויט. די פערזיכערונג פון דער געזעלשאפט, הסדר של אמת, האט ביי זיך געשאפען א סעקציע פון געגענוויטיגער פערזיכערונג אויפן פאל פון טויט.

LUNA
יעדער איינציגער
מזו זעהען
דעם פילם-מיסטער-ווערק
אויפ'ז מערב
קייז שום נייעס
פרייז אויפ'ן ערשטען סעאנס
פון 1 זל.
דער זאל איז געקוהלמ.
די יוביליי-קארטען זענען גיל-טיג און בערגענענען.
אנאנס 3.30 נאכט. שבת און זונטאג
12 א זיינער מיטאג.

Dr. Rózaner
ונשדיגע פרוי! איהר פיהלט
דאך איבערהויפט נישט
אז איהר געהט!
וועגען מיעד ווערען קאן דאך
שוין איבערהויפט נישט זיין קיין
ריד. די אבזאסען בערסאן
זענען אזוי וואונדערבאר עלאס-
טיש, אז דער זאגן ווערט לייכט
ווי א פנער. די שילדען זעהן
אויס שטענדיג גוט און זענען
עלענאנט. אלוו נאך בערסאן!
ספעציאליסט פון הויט און ווענערישע קלינק-
היימען און קונדלענדיקייט
נארוואוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמס אן פון 8-10, 10-5 און 8-10

פערטשא סאניטי, דער פערזענלעכער פאשיסטישער האנדלע-פראגראם זיך צו-רעס פאר א געווען שטודיום פון די פערזענלעכע מעטאדען פון סחורות-פערטיילונג.
דער פיהרער פון די פוילישע פערטערע-אל-פרעד פאלטער לענט פאר, אלס לעזונג פון לאנד-ווירטשאפטליכען קריזיס, אבאויטערנאציאנאלע פער-שטענדיגונג אויף די געביטען פון גערעטעניש, קרע-דיסען, פערטיילונג און ווערען. דער שוין-זאל מוז אפגעשאפט ווערען.

א ווירטשאפטליכע פערשמענדיגונג צווישען פוילען און טשעכיען
דע פאליטישע פערזענליכקייטען וועגען אויסצייכער-טען א פלאן פון פויליש-טשעכישע ווירטשאפטליכע אונטער-האנדלונגען.

א ריזיגע שרפה איז א אמוניציע-לאגער איז אמעריקא 10 מיליאן דאלאר הויב
50 הייזער זענען פערברענט געווארען. דער הויב בעטרעפט 10 מיליאן דאלאר. עס זענען פערביטעטע געווארען ריזיגע לאגערן מיט אמוניציע און גע-ווער.

די גזירה אויף די ווילנער יודישע שולען ווערט אפגעשאפט
ווי מיר דערוויסען זיך ווערט בקרוב אפגעשאפט די גזירה פון די יודישע שולען און פון יודישען לעהרער סעמינאר.

נעכאפט דעם גנב פון דער סינאגאגע
נעכטען האט מען געכאפט דעם גנב א געווי-טען משה בריגעל.

6 חרשים טורמע פאר אפגעבען א שטים-צעטעל אויף א פרעמדען נאמען.
דאס געריכט האט איהם פערמישט אויף 6 חדשים טורמע.

PRYWATNE Pogotowie Lekarskie
ZIELONA 6, tel. 123-33
וועט טעטיג זיין א גאנצע נאכט און איבעררייס. וועט קינדליך ערמענט ווערען.

1-מער מלאנג-קינא-טעאטער אין לאדז "SPLENDID"
20 נארוואוויטשא 20
איבערשטענער, פול מיט זערגלעךען הומאר, טשעכישער קלאנג-פילם פון מילטער-זעבען
קייזערליך-געניגליכער פערדמארשאל
קאמדיע אויפן גוגנד פון לעבען פון עסטרייכישען נארניצען, האט איז עהליך צום רוסישען רעוויואר (באגאליס), וואס האט דורכגעמאכט אבאויטערנאציאנאלע פאלשער מארשאלעך.
אין דער הויפט-רע: דער בעדי-פער-מער קאמיקער פון טשעכיש-פראג
ווי עס האט שפעך נעחאם MAX LINDER און דער ראלן פון אמת'ן סארשאלעך RODA-RODA
אנאליב 4.15 נאכמיטאג
פרייז פון די פרעזענ: 1, 1.50, 2, און 2.50 זל.
שבת און זונטאג אנהויב 12 א זיינער ביימאג
ביז 8 נים וועטען די פרייזען פון די פרעזענ: 1 זל. און 1.25 זל.
שבת און זונטאג 12 א זיינער ביימאג ביי 8 א זיינער-פערזענלעכער פרייזען.

Hallo! Korzystajcie z okazji! Hallo!
Urządząmy
sprzedaż reklamową sprzętu radiowego
po cenach przebojowych
— TYLKO OD DN. 8 DO 15 MAJA r. b. —
sprzedajemy
APARATY NORA 1 lamp. po zł. 30.—
3 " " " 60.—
Cewki 100,200,300,400,500,600 po zł. 2.— Słuchawki od zł. 9.50
Sprzęgacze " " 1,50 Detektorki luksus. z kryszk. " " 1.80
" precyzyjne " " 2.— Głośniki " " 23.—
i wiele innych aparatów lampowych na prąd, światowych firm po cenach okazyjnych.
"ELEKTROS-RADJO" Łódź, Śródmiejska 5
tel. 156-59 (dawn. Cegielniana 26)

נישטא שוין קיין געפאהר

פון א היטלעריסטישער רעוואלוציע אין דייטשלאנד

ערקלערט דייטשער פינאנץ מיניסטער

ערקלערונג פון „פעלעסטין“
 ירושלים, (י"א) דער ארגאן פון דער צד
 דאָבישער עקזעקוטיווע „פעלעסטין“ שרייבט: די
 אַראַבישע עקזעקוטיווע האָט זיך אָפּגעזאָגט צו אונ
 טעראַרעאָלען מיט דער רעגירונג, קיין זאך שטערט
 איהר אָבער נישט אויסצוהערען און בעשטעטיגען
 די פּראָעקטען פון דער רעגירונג בנוגע דער הל-
 וואָה פּאַר דעם אַרעסטוויקלונג-פּלאַן

דעכטיגטען אין מאָרד האָט מען אַרעסטירט אַ יונגען
 אַרבייטער פּאַלם. נאָך אַ לאַנגען פּערהער האָט ער
 זיך מודה געווען אַז ער האָט דאָס מיידעל געוואָלט
 דערשטיקט.

ענדערונג פון סיסטעם אין רומעניע

ערהלערונג פון פרעמיער פראפ. יארא

פאַרז, 7. (ספ. טעל.) אין אַ געשפּרעך מיטן
 קאָרעספּאָנדענט פון „מאַטען“ האָט דער נייער פרע-
 מיער מיניסטער אין רומעניען פּראָפ. יאָראַ ער-
 קלערט אַז דאָס וואָס קומט איצט פאַר אין רומע-
 ניען, בעדייט נישט בלויז אַן ענדערונג פון קאָבינעט
 נאָר אַן ענדערונג אין רעגירונג-סיסטעם. רומעניען

בערלין, (י"א) דער רייכ-מיניסטער פאַר
 פינאַנצען ד"ר דיטריך איז אַרויסגעטרעטן אויף אַ
 מאַסדעמיטינג, וואָס איז אַרגאניזירט געוואָרען דורך
 דער דייטשער שטאַטס-פּאַרטיי אין דרעזדען, אין
 זיין רעדע האָט דער מיניסטער אַרומגעטראָט דעם
 איצטיגען צושטאַנד פון דער היטלערי-פּעריאָדע און
 הערבי מיטגעטיילט, אַז בעת עס זענען בעקאַנט גע-
 וואָרען די רעוואַלוציע פון די פּאַרלאַמענט-וואַהלען
 פון 14-טען סעפטעמבער פ. י. האָבען פּערשידענע
 דעפּאָרטירטע אַרויסגעצויגען פון דער רייכ-באַנק
 אַ מיליאָרד מאַרק און אַנדערע 2 מיליאָרד — פון
 די איבעריגע דייטשע באַנקען. דאָס האָט גלויבנדיג
 אונטערווערע הונדערט דעם דייטשען פינאַנץ-וועזען.
 איצט אָבער, ערקלערט מיניסטער דיטריך, איז שוין
 מעהר נישטא קיין סכנה פון אַ נאַציאָנאַל-סאַציאַל-
 ליטישער רעוואַלוציע, און דאָס אַ באַנק די פאַר-
 טייען, וואָס אונטערשטיצען די רעגירונג, וועלכע
 זענען אינגעליך שטאַרקער ווי די היטלעריסטען
 מיט די שאַרפע צונגען.

א נייער / וסט-מערדער אין דיסעלדאָרף

בערלין, 7. (ספ. טעל.) דיסעלדאָרף האָט זיך
 נאָך נישט בערהייט געוואָן פּראָצעס פון מאַסדע-
 מערדער פּעטער קייטען, און אין שטאָט איז שוין
 געקאַפט געוואָרען אַ צווייטער גרויזאַמער מערדער.
 איז אַ גרויזען האָט מען געפונען אַ דערשטיקטע
 די 21-יאָהריגע עליוואַבע ביקעלמאַן, אַלס פּער-

פרעזידענט אפלאדירט אנטיסעמיטישע רעדנער

אויף א מאסען-מיטינג פון מעהסידיאנישע מארה-הענדלער

שוידערליכע לאגע פון מעהסידיאנישע יודען

אויף דער איינלאַדונג פון די אַרגאַניזאַטאָרען איז צו
 דער פּערזאָנלונג געקומען דער פרעזידענט פון דער
 רעפּובליק פּאַסקאַל רובינאָ, וועלכער האָט אַפּלאָדירט
 די אַנטיסעמיטישע רעדנער, די לעצטע האָבען גע-
 פּאָדערט, אַז די רעגירונג זאל זיך נישט בענגען
 מיט דעם, וואָס די יודישע הענדלער זענען זעדי-
 טיגט געוואָרען פון די האַנדעלס-מערק, נאָך זאָל
 דעפּאָרטירען פון לאַנד אַלע יודען.
 איינער פון די רעדנער האָט זיך געווענדעט
 צום פרעזידענט און איהם אויפגעפאָדערט „דורכצו-
 שטעכען די הערצער פון די יודען מיט דער מעקס-
 קאַנישער פּאַקן“.

צום בולשטען איז עס געקומען צום אויסדרוק אויף
 אַ מאַסען-פּערזאָנלונג פון די מעקסיקאַנישע מאַרק-
 הענדלער, אויף וועלכער זיי האָבען געפירט זייער
 נצחון איבער די בעווייטיגטע יודישע הענדלער.
 אין דער ריזיגער פּערזאָנלונג האָבען זיך בעל-
 טייליגט אַבערן סינף טויזענד מאַרק-הענדלער,
 קאַמפּען, ווי די, וועלכע ווערען געפלאַגט פון רע-
 ליגיעזע לידענשאַפּטען.
 אפילו אין די יאהרען, ווען לוצאסי איז געשטאַ
 נען ביים רעדער פון די איטאַליענישע מלוכה-אינ-
 טערעסען, האָט ער גאַנצע שעה'ן געוידמעט רעלי-
 גיעז-פּילאָזאָפּישע פּראָבלעמען, דער פאַרשונג פון
 מהות פון יודענטום און אַנדערע גלויבענס.
 וועגען רעליגיעזע ענינים פלעגט לוצאסי אין
 זיינע יוגענד יאהרען און אפילו שפעטער דיסקוטירן
 דער מיט די גלחים פון אַרמענישען קלויסטער „סאַן
 לאַזאַר“ ב יווענעדיג, ביז צו די לעצטע טעג פון
 זיין לעבען האָט ער אויך פּערטיידיגט די רעכט פון
 די פּערפּאָלטע אַרמענער און אין דעם פרט האָט
 ער געפּאָלט אויך דעם ביישפּיל און זיין מיינונג
 דעם אַלטען גלאַדסטאַן.
 שוין אין ערשטען באַנד פון לוצאסיס „מעמואַר-
 זעהען מיר וואָס פאַר אַ שעהנע ערהאַבענע גע-
 שטאַלט איז געווען דער „אטאַליענישער גלאַד-
 סטאַן“ און ווי יודישע פּראָגען, יודישער וועהטאָג
 און יודישע זוכעניש פון אַמט און גערעכטיגקייט
 האָבען בעיאַנפּולוסט זיי לעבען. שוין פון די ער-
 טע יאהרען אָן. (י"א).

אשעהנע, ערהאבענע יודישע געשטאלט

מעמוארען פון לואידושי לוצאסי, דעם גרויסען איטאַליענישען מלוכה-מאַז

מיינ גאַנץ וועזען, ווי וועט זיך, ווי אַ רוטער פּאָדעם
 דורך מיינ גאַנץ לעבען. אַ פרומער יוד איז אויך
 געווען זיין פּאַטער, מאַרקאָ לוצאסי, ער פלעגט אין
 די פרייע שעה'ן אַמט לערנען אין אַלטען וועגעניאַ-
 נער בית-המדרש.
 לוצאסיס פּערזאָנליכע עלטערען האָבען איהם
 אָפּגעגעבען צו אַ פּרויזשען לעהרער אהרן אַנקאַניאַ.
 ביי וועלכען ער האָט פּלייטיג געלערנט די יודישע
 למדחים, ער האָט געהאַט אַ זעלטענעם, אויסער-
 געווענהליכען זכרון, ווען לוצאסי דער 80-יאָהר-
 ריגער שטאַטמאַן, האָט געשריבען זיין בערייטונגס-
 מריף צו דער עפענונג פון „העברעאישען אוניווער-
 זיטעט אין ירושלים, האָט ער דאָן די ווערער, מיט
 וועלכע ער האָט דעם מריף פּערענדיגט, בית יעקב
 לכו נלכה“ דערמאָנט אין זייער העבערעאישען
 טעקסט.
 לוצאסי דערמאָנט אין זיינע מעמואַרען דאָס
 נאָך דעם, ווי ער האָט אויפגעהערט צו געהן אין
 חדר פון אהרן אַנקאַניאַ האָבען זיינע עלטערען צו
 איהם צוגענומען אַ לעהרער צו לערנען תנ"ך, דאָס
 איז געווען משה סאַווע, אַ מחבר פון אייביגע ווערק,
 אַ זעהר גייסטייכע פּערזאָנליכקייט, מיט איהם איז
 לוצאסי פּערבליבען אין שריפטליכע בעציהונגען אַ
 פילן ווען ער האָט פּערענדיגט זיינע אוניווערזיטעטס
 שטודירען און שוין אַנגעהויבען געהען אַנאַקסיווען
 אַנטילן אין פּאַליטישען לעבען.

אויסלענדער האנען ווערען סאוויטישע בירגער

דאָס נייע געזעץ ווענען בירגערשאַפּט
 אין רוסלאַנד
 מאַסקווע, 7. (ספ. טעל.) די סאַוויעטען-
 רעגירונג האָט פּערעפּענטיכט אַ ניי געזעץ וועגען
 בירגערשאַפּט אין סאַוויעטען-פּערזאָנלונג, לויט דעם גע-
 זעץ קאָן יעדער אויסלענדער, וועלכער געפינט זיך
 אין רוסלאַנד, ווערען אַ בירגער פון איינער פון די
 רעפּובליקען, וואָס גייען אַרײַן אין פּערזאָנלונג-דער-
 צו אָבער מוז זיין אַ בעשטעטיגונג פון צענטראַלען
 אויסטיר-קאָמיטעט (רוציק), מיט דער ערלייבניש
 פון „רוציק“ קאָנען אָנגענומען ווערען אַלס ביר-
 גער פון רוסלאַנד אויך אויסלענדער, וועלכע גע-
 פינען זיך אויסער דער רעגעיין פון ראַטען-פּערזאָנלונג.

פון לוצאסיס יוגענדליכע יאהרען דערווייטען
 מיר זיך פון די „מעמואַרען“ אַ שעהנעם עפיוזאָל,
 ער דערזעהלט, דאָס איינמאַל שאַפּצירענדיג דורך
 די שמאַלע גאַסען פון ווענעדיג האָט איהם פּער-
 האַלטען זיינס אַ שול-חבר און האָט אָנגעהויבען
 חזק מאַכען פון יודען. לוצאסי האָט געפרובט
 אויפ'ן גוטען אָפּן איהם איבערצייגען און געבעטען
 אויסהערען צו שאַפּטען, „ווען מיינע גוטע רייד
 האָבען נישט געהאַלטען — שרייבט ער — האָב
 איך איהם געזען, גאַנצע כוח אויסגעהויבען און
 אַריינגעוואָרפען אין וואַסער, זעהענדיג אָבער, דאָס
 ער קען נישט שווימען, און הויבט אָן צו שרייבען
 זיך, אין איהם אַרײַנגעטענען פּערזאָנלונג אין קאַנאַל
 אין איהם אַרײַנגעטענען.
 ביזן עלטער פון 16 יאהר פלעגט לוצאסי
 געהן אין טעמפלע אַרײַן מיט זיין פּאַטער און האָט
 געדאווענט מיט גרויס כוונה, און אייביגע יאהר צו-
 רום האָט ער אויסגעהערט צו פּאַסטען יום-כּפּור, און
 דאָס האָט זעהר בעטרייבט זיין געוויסען, „איך האָב
 נישט געהאַט דעם מוט — שרייבט לוצאסי — צו
 דערזעהלען עס מיינ מוטער, דער טאָג איז געווען
 אַ ווענדע-פּונקט אין מיינ לעבען, איך האָב אָנגעהוי-
 בען קריטיש צו פּערזאָכטען די פּערשידענע פאַר-
 שריפטען פון מיינ רעליגיע, איך האָב זיך אָפּגע-
 געבען און אַנאַצען פּילאָזאָפּישע פאַרשונגען.“
 ווען איינמאַל אין לוצאסיס הויז האָט אַ קריסט
 ליכע פּאַמליע וואָס איז צו זיי געקומען אָנגעהוי-
 בען שלעכט רעדען וועגען יודען און זיי פּאַרוואַר-
 פען געליד-גייטיגקייט און ליכזע, האָט לוצאסי צום
 גרויסען פּרייד פון זיין מוטער ענפּרגיש פּערטיידיגט
 דעם יודישען כּבוד, ציטירענדיג פּערשידענע מיינונג
 גען, די יודען האָבען זיך אָפּגעגעבען מיט לייהען
 געלד אויף פּראָצעסען, ווייל זיי האָבען נישט געהאַט
 קיין צוטריט צו אַנדערע מלאָכות — צו האָבן איך זיי
 איבערצייגט — פּרעגט זיך לוצאסי, צווייפלענד און
 ענטפּערט: עס איז פיל לייכטער אויספאַרשען די
 נשמות, וועלכע ווערען בעהערשט פון פּאַליטישע

יודיש טעאטער אין „פילד הארמאניע“, נארוואווישטא 20
 לייטונג: א. ב. צ. מ. ז.

גאטשפירען פון ווארש, „סקארא“ טעאטער
 אונטער דער לייטונג און מיטן אנטויל פון
 בעריהמען ארטיסט און רעזשיסער

שבת, 9-טען, זונטאג, 10-טען, מאנשאג, 11-טען מאי
 9 א זיגער אין אונזער - צום 1-טען מאל אין לאדו
 ה. ליי וויקס לעצטע מיסטערעווער - די שטארק-עמאציאנעלע פיעסע אין 6 בילדער

הערש לעמערט
 רעזשיסירט
 ליפמאַן

1. בילד: אין קעלער-שטוב בע הערשקען, 2. בילד: אין דער קאנטראסטוויקלונג דורה;
3. בילד: אויפ'ן ווינער שול-הויף דעם ערשטען טאג; 4. בילד: די נעשומענע;
5. בילד: דער טאג וויילן צארישן נובערגשאַפּט; 6. די סעקולאריזע איבער הערשקען

זונשאג, דעם 10-טען מאי, פאר דער פארשטעלונג וועט ראטמ. לייכטענשטיין
 האלטען א פארטראג וועגען „הערש לעמערט“.

שבת ביימאג, 4 א זיגער - פרייזאן פון
 80 גר. ביז 2.50-1 טע רייה צום לעצטן מאל

ציאנקהארי
 קוויטלע און יונגע ביי 16 יאהר אפגענומען פערקאפּטן,
 שבת ביימאג און מאנשאג פאפּו-
 לערע פרייזען פון 80 גראטן.

אום אויסצומיידן א געדראנג ביי דער קאסע בעט די דירעקציע זיך פערזאָרען פרייהעט מיט בילעטן

6 רוי יען: באַרסק-מישער, עני ליטאן, מ. קיינזוואוויטש, ליאָלע יאָקובאוויטש, מ צו ר: משה ליפמאַן, שמחה וויינברויב, סעם בראַנצקי, יעקב מישער, ניסענצווייג, אהרן איי זענבערג, מ. וויכער, ש. קראַנץ און הערמאַן מישער.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאסע פון סעפטער פילד הארמאניע.
 בעמערקונג: וואוילעטיגע פארשטעלונגען ווערען פערקויפט צו מעס יבע פרייזען.

ווען ער האָט מיט אַ צווייטן טעג פאַר זיך
 טויט אויפגענומען אין מיינ אָנוועזנהייט, דעם בער-
 קאַנטען יודיש-אַמעריקאַנער פּובליציסט הערמאַן
 בערנשטיין, האָט ער צו איהם געזאָגט, „איך שרייב
 איצט מיינע „מעמואַרען“, ווער ווייס אָבער צו איהן
 וועל זיי נאָך קענען פּערענדיגען“, און ווענדענדיג
 זיי דאָן צו איינע, האָט ער צוגעגעבען: „צו האָט
 איהר נישט דעם איינדרוק, דאָס עס זענען מיינע
 געזעהלעטע טעג?“
 און באמת אין אַ פאַר טעג אַרום, דעם 28-טען
 מערץ 1923 איז לוצאסי, דער איינציגער יודישער
 פּרעמיער מיניסטער אין איטאַליען געשטאַרבן.
 אי ערשינענעם ערשטען באַנד, „מעמואַרען“
 געפינען מיר אויך זעהר פיל אינטערעסאַנטע יודישע
 מאַמענטען. לוצאסי איז געווען שטאַלץ אויף זיין
 יודישער אָפּשטאַמונג, הגם אין רעליגיעזע פּראָגען
 איז ער, דער פאַרשער פון אַלע רעליגיעזע אַנשו-
 שוואַנגען געווען גענוג צו אַ מין פּאַנטעיאָניזם.
 „איך פיהל מיר אַלס יוד ווען מען פּערפּאָלט
 מיינע ברידער“ — פלעגט ער אַפט זאָגען, אפילו ווען-
 ער האָט זיך געפונען אויפ'ן קעניגליכען הויף,
 איינמאַל, ווען אויך, האָב גערעדט מיט לוצאסי
 וועגען דירעקטאָר, דעם לאַרד ביקאָנספּילד, האָט ער
 מיך געמאַכט אויספערקוואַם, דאָס באמת איז נאָר ער
 אַליין לוצאסי, געווען דער איינציגער יודישער פּרע-
 מיער, און דערצו אין אַ קאַטאָלישער מלוכה, ווייל
 דירעקטאָר און סאַניאַ האָבען זיך געשמוגט נאָך
 אַל-
 לוצאסי איז געבוירען געוואָרען אין ווענע-
 ציאַנער געטאָ, מיט גרויס יאהר-הכבוד רעדט ער
 וועגען זיין מוטער ענריקעטע מעדעסבי, וועלכע האָט
 איהם געגעבען אַ שטרענג-יודישע ערציהונג, די
 ליבע צו מיינ מוטער — שרייבט ער — בעהערשט

נייער פארקסב ליאט

איין ליכט פון געשיכטע

—II II—

יודיש קולקור - פראבלעמען און קולטור - פראבלעמען ביי אנדערע פעלקער

פון דר. ה. זשיטלאווסקי

שפעטער חסידישער העברעאיש האט קיין ספעציעל פישען נאמען נישט בעקומען, אבער מיר קאנען איהם א נאמען געבען: „באלאגאלע-העברעאיש“ ביידע גייסט-ספעציען ברענגען ארויס אגאיינ-טעלעקטועלען אריסטאקראטיע: דער יחוס פון דעם „תלמוד חכם“ אדער דעם „יודע ספר“ לגבי דעם „עם-הארץ“, וואס קאן נישט בעהערשען די שפראך פון די געלערנטע און געבילדעטע קרייזען.

אין ביידע וועלטען וואקסט אן א פראטעסט קודם נאר אנטקעגען דער אנטווערלעלע-קייט פון דעם קולטור-לעבען און אנטקעגען דער שפראכ-לעבן פון דער הויכער-קייט: אין ביידע וועלטען הויבט זיך אויף א השכלה-בעוועגונג, וואס שטרעבט צו מאכען א סוף צו דער איטעלעקטועלע-ליכטער געדאנג-קען-וועלט. דער „קליינער-חילוק“ איז נאר, וואס דער קריסטליכער מיטעלאלטער ענדיגט זיך און אן ער ארום דעם אנהויבען דעם ספעציעלען יאהר-הונדערט; דער יודישער מיטעלאלטער אבער ערשט און אגער און דעם אנהויב פון דעם נייע-הונדערט, א „קליינער“ נפא-...

עס זענען דא ביי אונז א היבשע צאהל מענ-שען וואס מיינען, אז נאר מיר, יודען, זענען גע-פלאגט מיט א שפראכען-פראגע; אז נאר ביי אונז קאן געמאלט זיין אזא זאך, ווי נישט וויסען אין וועלכער שפראך מען זאל זיך אויסלעבען קולטורעל, גאנצע דריי שפראכען מיטאמאל טרעטען ביי אונז ארויס. יעדער לשון מיט זיין פרעטענזיע, אז נאר אז איהם זאל דאס געשעהען: העברעאיש, די שפראך פון דעם רעליגיעזען גלויבען: יודיש, די שפראך פון די גרויסע פאלקס-מאסען איבער דער גאנצער וועלט; און די לאנד-שפראך פון דעם הערשענדיגען פאלק, אין דעם לאנד וואו מען וואוינט.

אין דער אמתן אבער איז די שפראכען-פראגע א קולטור-פראבלעם, מיט וועלכען כמעט יעדעס פראגרעסיווע פאלק איז און וויל צייט געפלאגט גע-ווארען. יעדעס פאלק אזא האט דורכגעמאכט דעם-זעלבען פראצעס פון שפראכען-פראגע און דער איי-גענער קולטור. אין בדרך כלל האט אס אס ניער פראצעס זיך אומגעטום אפגעשפילט כמעט אין די זעלביגע הויכע-ליניעס ווי ביי אונז. מעהר נישט ביי אונז, ווי ביי א פאלק מיט אגאיינ-טעלעקטועלען פער-הויכערטען נאציאנאלען לעבען, וואס איהם האבען געפעללט די בעדינגונגען פון א פרייער, נארמאלער געשיכטליכער ענטוויקלונג. שפילט זיך אפ דער פראצעס אין א סך א פערפאלגטערע און פער-הויכערטער פארם, און אריינגערעכנט אין איהם זענען מיר א סך שפעטער, איידער די מאדערנע פון די אנדערע אייראפעאישע פעלקער.

די שפראכען-פראגע, ווי א בעוועגונג איז דער וועקענשטעלער קולטור-פראבלעם, איז אין דער אייראפעאישער געשיכטע אויסגעוואקסען מיט דעם פונאנדערמאל פון דעם מיטעלאלטערליכען לעבען און דעם אויסקום פון דער „נייער צייט“, דער אוי-אנגערופענער „ווינדער-ערסט-צייט“, דער „רענע-סאנס“.

דארה פון דעם האבען אי זינען, אז אויך מיר האבען דורכגעמאכט א „מיטעלאלטערליכען“ פער-יאר, און „מיטעלאלטערליך“ ווערט דא גענומען נישט אין זיין כראנאלאגישען בעדייט, נאר אין זיין אינוועניגסטען קולטורעלען זין. דער „מיטעלאלטער“, ווי א קולטור-פעריוד, צייכענט זיך אויסדורך דעם אפמאלטען גלויבען אין דער אויטאריטעט פון די „הייליגע שריפטען“, און נאך מעהר - אין דער אויטא-היייליגע מפרשים, ביי „זי“ זענען דאס געווען די „הייליגע קירכענפאטערס“ און שפעטער די סכאלאסטישע פרומע דענקער. ביי אונז - די תנאים אמוראים, גאונים, רבנים און מקובלים. סיי ביי אונז און סיי ביי זיי זענען די הייליגע שריפטען גופא דערביי אוועקגעשטופט געווארען ערגעץ-וואו אן א זייט. דער מוח איז פערנומען געווען מיט די שאפונגען פון די שפעטערע.

סיי ביי אונז, סיי ביי זיי הערשט אין אס דער צייט א בעוועגונג ליבע צו דעם לאגישען שאפונען, וואס ברענגט ביי אונז ארויס דעם „פאפול“ און ביי זיי די אוי גערופענע „סכאלאסטישע דיב-קייטען“. ביידע שנינען דיגעס שנינובעס, כדי צו פערענטפערען פראגען, וואס האבען כמעט קיין ברע-קעל שייכות נישט צו א געוונטען נארמאלען מענש-ליכען לעבען.

אין ביידע קולטור-ספעציעס הערשט דער רע-ליגיעזער גייסט; ביידע זענען אין תוף און בדרך-כלל פיינליך צו יעדער וועלטליכקייט.

און דא קומט אריין די שפראכען-פראגע: ביי ביידע הערשט דער וואלד פון שפראכען, די גע-לערענטע וועלט בעניצט זיך מיט דער שפראך פון דעם רעליגיעזען גלויבען, אין וועלכער עס ווערען געשאפען אלע וויכטיגסטע ווערק. דער קריסטליכער מיטעלאלטער טוט דאס און לאטיין, דער יודישער - אין העברעאיש.

פאר ביידע „מיטעלאלטערליכע“ וועלטען איז די פארמעלע וייט פון דער שפראך א גלייכ-טייער ענין. דער עיקר איז דער רעליגיעזער „תוף“, וואס דארה אויסגעדריקט ווערען אין דער שפראך פון דעם „תלמוד חכם“, און וויל דער חוש פאר „זעל-ליכקייט און שעהקייט איז אפגעטעמפט, ווערען ביידע אועלכע שעהנע שפראכען, - דער קלאסישער לאטיין און דער ביבלישער העברעאיש, - פער-הויכערט, פערדארבען און פערוואלגאריירט, דער מיטעלאלטערליכער לאטיין פון די קאטוילישע קלוי-טערס בעקומט שפעטער דעם גאנצען: „קירכען-לאטיין“. דער רבנישער קאבאלישטישער און נאך...

מינה אין א וואקערע פיר הונדערט יאהר! ווען די קריסטליכע „השכלה“, אונטער דעם נאמען פון „רענעסאנס“, „הומאניזם“ און „ווידער-בעלעבונג פון דעם קלאסישען אלטערטום“, האט אויסגעהויבען דעם קאמף פאר דעם וועלט-ליכען אינהאלט אין דעם קולטור-לעבען, האט זי אין דערזעלבער צייט אויסגעהויבען דעם קאמף אנטקעגען דעם פארגרעבענען לאטיין און האט גע-נומען שרייבען אין דעם שעהנעם מליצה-לאטיין פון א ציצעראן. דעם הערשענדיגען לאטיין, מיט דער גאנצער מיטעלאלטערליכער וועלט-אנשוואונג האט זי אין א בייסענדיגער סאטירע שפעטער פער-מייאטיט אין די אויגען פון דער געבילדעטער וועלט, אין די בעריהמט געווארענע „עפיסטאלע אבסקורארום וויארום“ („בריה פון די טונקלעלע מענער“).

בייאונז האט די „השכלה“, - ביי איהרע ערשטע טרעפער, די „מאספים“, - גענומען ווידער-בעלעבען דעם אלטען קלאסישען העברעאיש פון די נביאים און פון די שפאניש-יודישע משוררים. זיי האבען גענומען שרייבען א שעהנעם מליצה-העברעאיש, מיט האלבע און גאנצע סטוקים פון „תנך“, און אונזער „ציצעראן“ איז געווען ישעיה הנביא. אט דער מליצה-פעריוד מיט דעם ריינעם, אזוי צו זאגען „קלאסישען“ העברעאיש, ווייקט נאך אין די שריפטען פון א מרדכי אהרן גינצבורג, א מאפא, אן אדם הכהן לעבענזאן, אפילו א ר' יצחקבער לעווינסקי, אבער אויך א סאטירע אויף...

די פיגור - נח פריקווא

צוים יובל פון זיין 30-יאהריגע ליטערארישער מעטיגקייט

פון משה בראדערזאן

א דרייטער, קאמפאראטיווער טויכער אין די טיפענישען פון אונזער וואונדערבארען יודישען פאלקסטום און פאלקסשפראך, מאכט ער זיך און די פערבארגענע ווינקלעך פון דער יודיש-רעדענדיגער נשמה, גרויסעוועט ער און דער-הויכער-וועט זיך צו א סך פון איהרע סודות און פערבאר-גענישען, און מהמת אפען זענען ביי איהם אויב אן אויער - סטייעט איהם כוח צו זעהען און הערען ווייטע פערספעקטיווען פון דעם מערקווירדיגען שפראך-וואוקס אונזערען און -

אויב אן אויער זענען ביי איהם פערליבט אין דעם אביעקט, וואס ווערט דורך איהם בעהאנדעלט, ביז צום הימנגעוואנג דער-הויכען-פערליבט - ווערט דער אביעקט ביי איהם לעבעדיג, ווערט זיין ריזען-ארבייט שפעפריש, טעמפעראמענטפול און קינסטלעריש-עמפינדעריש.

דער אביעקט קריגט פליגעל, (נישט דילע-טאטישע פלעדערווישען, ווי ס'האט זיך ביי אונז פראקטיצירט לעת עתה) שפילענע פליגעל-גע-בויט, לויט אלע כללים פון מאדערנעם פליגעל-בוי, קריגט מעכטיגע מאטאָר, ראפט, וואס וועט זיכער בעוויגען די שווערע געדיכטע לופט פון אונזער היימישער פרוכטלאזער איגנארעץ, וואס וועט מיט דער הילף פון זיכערען רודער-ארויס-קריגען זיך און אונז פון אונזער דאמנות-דיגען פער-בישופטען קרייז צו ווייטע טראנס-אקויוואנט-דיגע שטחים אויף פערליאנד פון לויטערע פריהמארגענס.

ליבען!
נח פרילוצקי - קולטור-עסטעט
דער ענין נאציאנאלע עסטעטיק, דער ענין פאלקס-עסטעטיק געהער ביי אונז בכלל צו נישט געשטויגענע, נישט געפליאגענע זאכען. די זיבען מאגערע קיה פון דער יודישער...

דעם באלאגאלע-העברעאיש, וו יאויף דעם אנטען מיטעלאלטערליכען גייסט אין דער חסידישער וועלט ברענגט די „השכלה“ ארויס אין יוסף פערליס „מגלה תמירין“, וואס האט נאכגעמאכט די אויבער-דערמאנטע „עפיסטאלע“ און ווידער די „קליינע-נפא-מינה“; די „עפיסטאלע אבסקורארום וויארום“ - געהען ארויס אין 1515; דער „מגלה תמירין“ - אין 1812; אגאפטשאנד פון א וואקערע דריי הונד-ערט יאהר!
די „קריסטליכע השכלה“, ריכטיגער: די טאך-דערן-אייראפעאישע, האט נישט געקאנט בלייבען ביי דעם ריין קלאסישען לאטיין פון די מאדערנעם פראבלעמען פערלאנגען א מאדערנעם מלבוש און די לאטיינישע שריפטשטעלער פון דעם שפעטערדיגען „רענעסאנס“ פערלאזען די פאלטע מוסטערען. לאטיין האט גענומען לעבען ביי זיי אינוועניג, כמעט ווי ארגאניש. ער האט זיך גענר-מען ענטוויקלען כמעט ווי א לעבעדיגע שפראך. זיי שרייבען א שעהנערען, רייכערען לאטיין, איי-דער די „זאלטע“. דער זשעני אין אס דעם פרט איז געווען עראמוס פון ראטערדאם (1536-1466) וועמען מען האט נישט איינמאל אויפגעווארפען, אז ער איז פולג אין דער ריין קלאסיש-לאטיינישער סטיליסטיק.
אויך אונזער „השכלה“ פערלאזט דעם ריין קלאסישען סטיל און מאדערניזירט דעם העברעאיש, ווי עראמוס האט מאדערניזירט דעם לאטיין. אויב איך האב נישט קיין טעות, איז דאס געשעהן אין די שאפונגען פון יהודה לייב גארדאן, פריץ סמאד לענסקי, און דער עיקר, משה לייב ליליענבלום, וועמען מ'האט פערגליכען מיט דעם רוסישען אויפ-קלערער פיסאריעו, ווי מען האט, אין אונזערע צייטען, פערגליכען עראמוס פו „נאטערדאם מיט וואלטער“.

די פיגור - נח פריקווא

נאציאנאלער עטיק האבען גאר די זכיה נישט גע-האט צו טועם זיין, מיט וואס מען עסט עס, און דעריבער טאקע האבען זי יאגערקאנען אזא פנים. אזוי ווי די מתים עסען, אזא פנים האבען זיי!

דער ענין עסטעטיק (עסטעטיקערען איז, כידוע, עפעס אנדערש) איז, קאן מען זאגען, פון אייביגאן געווען און געבליבען ביי אונז א טפל, און, אין בעסטען פאל, זיך בערגעניצט בלויז מיט קארעקטע אויסערליכען לבוש

ווען מען קומט אבער צום צייטיגען בעוואוסט-זיין, אז און דער עסטעטיק איז די עטיק א ברכה לבטלה, א בעשעפעניש, וואס קאן נישט געליבט און געאכפערט ווערען, אז און דער עסטעטיק איז די עטישע קוה אגאיינאטאגאנע פרה אדומה, אז מען קומט צו אס דעם שכל ווערט שוין ממילא קלאר, וואס פאר א בעדייטונג עס האט ביי אונז דער עקססאטיקער מיט דעם נייכטעריג-ראציאנאליסטי-טישען אונטערשלאק, די הכלש-שכל-מאמנים מיט דער ציניש-הייליטישער בעפארבונג - וואס פאר א בעדייטונג עס האט פאר אונז - א פיגור, א רעאל-עסטעט!

נח פרילוצקי געהער צו די ערשטע, געציילט-סטע, אקטיווסע פאלקס-עסטעטען פארע-השכלה, וואס פערמאגט א שכל פון וויטאליטעט און אויסדרוק פאר זיינע עקספאנוויווע איינדרוקען -

און זאפע זאפט ער אין זיך איין דאס אויסגע-שפראכען-עכטע (ווען אפילו ער ווערט פון צייט געשטרויכעלט ביים פעסטשטעלען נייע ווערטען און מינדערווערטיגקייטען אין דער יודישער ליטעראטור און קונסט, בעת זיין בעוועגליכקייט און טעמפערא-מענט פערגאלאפירען זיך) ער פאלט צו מיט דעם גאנצען מהות פון א פערליבטען פאנאטיקער צו די צווינגענע לויטערע קוואלען, און צו דער איינצי-אזיע זיינער קומט איהם צו-הילף זיין שטארקער אינטעלעקט, וואס מאכט איהם, בדרך-איינזאם ביי אונז, אונטערצושיידען בין טהרה יטמיה...

אין און סך הכל קומען מיר צום אויספיהר, אז נאר שפראך-ליגער טעמפעראמענט און ליב-שאפט, פאטיע ממש האט געקאנט ברענגען צו אזא שפע, צי אזא גערעטעניש, ווי עס איז דער רעוול-טאט פון נח פרילוצקי'ס פארשוונגען און דער-ריי-כנגען.

דער אויסגאנג פון שפאניע

פון ש. ראזענפעלד

אין שפאניע האָבען יודען געוואוסט פון גליק. קלאסיקער אויף אלע געביטען פון אונזער קולטור- לעבע ווענען דאָ געוואקסען. מוסטערן פאַר אייביגע דורות. אָבער דער גרויסער פיין, וואָס יודען האָבען אין שפאניע איבערגעלעבט, איז אויף אַ שרעקענס- מוסטער פאַר דורות. צום קאָטוילישען און מאַכמע- דאָנישען רעליגיעזען פאַנגאַסיום איז דאָרט צוגע- קומען זייער ביטערסטער גיפט בעכער פאַר אַ פּאַל: מאַסען-גירוש. און אויף פון איהם האָבען דאָרט די יודען געטרוקען...

צום סוף דרייצענטען יאָרהונדערט אַרויסגעטריבען די אַלמאַהאָדען, און עס איז יודען ווידער גוט גע- גאַנגען, איז אין די קריסטליכע מלוכות כּסדר גע- גאַנגען פון שלעכט צו ערגער און פון ערגער צום אומדערטרעגליכען. עס שיטען זיך גירות אויף ג- גירות, פערבאַטען אויף פערבאַטען, און דאָס איינ- ציגע יודישע גליק בעשטעהט דאָן אין דעם, וואָס עס איז פשוט-אוממעגליך די אַלע גורות צו פּער- ווירטליכען אין לעבען...

פאַר די פּערשטלעכע משמוּדים, אָדער „מאַראַנען“, ווי זיי הייסען, דאָן בעמערקט מען, אַז דיאָיאָנוויזיע וועט נישט האָבען קיין ערפּאָל, כל-זמן יודען וועלען לעבען אין לאַנד לעגאַל. די לעגאַלע יודען זיצען די נישט-לעגאַלע, די ערשטדעטע לפנים. דאָרף מען דערום פון די יודען אינגאַנצען פּאַר ווירען. און די אינוויזיע פּרעגנט עס דערצו, אַז דער קעניג פּערדינאַנד פון קאַסטיליע שרייבט-אונטער דעם העקוראַט וועגען אַרויסטרייבען יודען פון קאַסטיליע, אַראַגאָניע און סעויליע. אַרויסטריי- בען — און קיין שום ווערט-ואַכען נישט מיטגעמען מיט זיך.

אין יאָר 1492 קומט דער גירוש, אַז- ער, פון פּאַסיג טויזענט יודען שמד'ן זיך און בלייבען אין לאַנד, און אַנדערע פון דריי מאָל הונדערט טויזענט יודען ווערען פּערטריבען. אַריבע, בערויבטע און בערגזלעטע, הונדערט טויזענט פון זיי ווענדען זיך קיין פאַרטיגאַל, אָבער אינגליכען ווערען זיי פון פאַרטיגאַל אויף פּערטריבען.

דער אַדער אָבער נישט מייענען, אַז דער אויסגאַנג פון שפּאַניע איז אייבערליי און איז פאַרגעקומען אין איין מאָל אָדער אין איין יאָר. די געשיכטע נעמט-אַן, אַז גאַנצע הונדערט יאָר האָט זיך גע- צויגען דער „אויסגאַנג“, און עס איז אַ חילוק צווישען די אַרויסגעטרייבענע פון שפּאַניע (אין פאַרטיגאַל), און צווישען די אַנטלאָפּענע פון דאָר-

דאָס גאַנצע דרייצענטע יאָרהונדערט וואַקעלט זיך גאָר די יודישע פּפּ קעניג צו קעניג. פון פאַבסט צו פאַבסט און פון פאַרטיי צו פאַרטיי. טרעפט דאָן אַמאַל צווישען זיי אויף אַזויגע, וואָס שטעלען זיך איין פאַר'ן יודען. אָבער אין אַנהויב פּערצענטען יאָרהונדערט איז שוין שווער צו גע- פינען אַ רעגירונג, אָדער אַ קלאַס, וואָס זאָל זיך איינ- שטעלען פאַר יודען גענען דער גייסטליכקייט. דער לאָזונג: „טויט אָדער צלם“, גילט אַלץ מעהר און מעהר. געהען פיל צום טויט, אָבער פיל טויזענטער שטרעקען זייער האַנט צום צלם. לפנים ביי דער צאָרן וועט פּערביי אָבער פאַר אַט דעם „לפנים“ געהט מען אויך סוף כל סוף אויפ'ן שייטע-הויבען. עס בעווייזען זיך משמוּדים-מוסרים, וואָס מסר'ן דער גייסטליכקייט אויף די צוויי-פּאַנימ-דיגע משמ- דים, און משמוּדים לפנים ווענען דאָ אַזויפיל, אַז די גייסטליכקייט האַלט עס-פאַר נויטיג צו שאַפען (1420) אַ ספּעציעלען געריכט אָדער אינוויזיע

טען. און אויך זייערע ריכטונגען ווענען געווען פּערשידען.

וועגען די פּרשטע, די „אַרויסגעטרייבענע“, איז דאָ ביזאָנע צווען די רייד. די פון זיי, וואָס זע- בען נישט-אויסגעשטאַרבען און נישט אומגעמאַכט געוואָרען אונטערוועגס, זיי ווענען, מעהרסטענס, געקומען קיין טערקיי (אייראָפּעאישע און אַזיאַטישע) אַריינגערעכענט ארץ-ישראל. זיי בילדען עס דאָס ספרדישע יודענטום אין דעם איסלאַמישען מזרח: אין טוניס, מאַראַקא, אַלושיר, א. א. ו. און אַנט- לאָפּענע פון שפּאַניע און פאַרטיגאַל איז ווידער אַז- אַנדער קאַטעגאָריע. די ווענען קינדער און קינדס- קינדער פון מאַראַנען, ד. ה. פון יענע, וואָס זייערע עלטערען האָבען זיך לכתחילה געשמוּד'ט אין גע- בליבען אין לאַנד. זייערע קינדער האָבען אָבער נישט געקאַנט דאָרט איינצוזען צוליב דעם שטענ- דיגען שפּאַנאַש און אינוויזיעזשען פּערפאַלגען די געפאַסטע מאַראַנען, און אויך צוליב דעם היסטא- רישען געדענקען זייער אָפּשאַט, וואָס האָט זיי ריהען נישט געלאָזט. די ווענען און שפּעטערע דורות אַנטלאָפּען פון שפּאַניע אין אַנדערע אייראָפּעאישע לענדער: האַלאַנד, דענעמאַרק, ענגלאַנד, פּוילען, פּראַנקרייך, דרום-אַמעריקא, א. א. ו.

גראַד פון אַט דער לעצטער קאַטעגאָריע האָ בען נאָכדעם געשטאַמט גרויסע יודישע געלערנטע, פילאָזאָפּען און דיפּלאַמאַטען און אויך אין דער וועלט-פּאָליטיק בעריהמט, מיט וואָס די ערשטע קאַטעגאָריע קאָן זיך גאָר ווייניג בעריהמען... איהרע שפּעטערער דורות ווענען נישט געוואַקסען הויך

אינטימער שמועים וועגען מאנען

היגייענע

פון ז. יעקב פרידמאן

דער פּרויבאַט פּראַקטיק פּוּנ'ס דאָקטאָר, ווענען פּער- האַנגען פיל פּאַלען פון קראַנקע, וואָס האָבען עובר געווען אויף אַט די געזעצען.

פּרהאַן מענשען, וואָס נישט זיי עסען, גאָר זיי שלינגען, דערפון לייזט שטאַרק זייער מאַגען. מען בעדאַרף זיך צו צווינגען עסען פאַמעלעך און גוט צוקיינען. דערצו בעדאַרף מען גוטע ציינן. ליי- דער דערמאַנט זיך איינע דענטיס, ערשט ווען זיי ציינן טוען וויי. שלעכטע ציינן שוואַכען נישט בלויז אָפּ דעם מאַגען, גאָר זיי ווענען אויך אַ געפאַהר פאַר'ן אַלגעמיינעם געזונד. אָפט מאָל חוּרן זיך אַר- בער פּאַלען פון אַנטשעקונג און בלוט פּעריטענאָג, פּעראַרוואַכט פון קראַנקע ציינן.

אַצינד קומט דער לעצטער און האַרבעסטער פּונקט בנוגע דעם גאַרמאַלען גאַנג פּוּנ'ס מאַגען דער מאַגען'ס רעגולמעטיג אויסגעליידיקט ווערען יערען מעת-לעט. די סכּוּת פון אַ האַרטען מאַגען ווענען אַזעלכע, אַז אין ענגלאַנד האָבען זיך געגרינד- דעט ספּעציעלע ליגעס זיי צו בעקעמפּען, פּונקט ווי עס גרינדען זיך ליגעס געגען שווינדונקס, אַל- קאָהאָליום און אַנדערע אַיבלען.

דער מענטש מוז געהאָרצאָם זיין צום ריף פון זיין מאַגען. דאָס איז אַזוי וויכטיג, אַז אַזוי-בע- וואַסטע דאָקטוירים פּעצייכענען עס גאַנץ ערינסט מיט'ן אויסדרוק „דער הייליקער ריף“. איינע פון די הויפט אַרזאַכען פון די האַרטע מאַגענס, איז דאָס נישט צו-עסען זיך צום אַנזאָג פון מאַגען, ווי עס געשעהט אָפטמאַל, ווייל מען איז פּערנומען מיט אַנדערע געשעפטען. דאָס שוואַכט אָפּ די קאַפּט און ביסלעכווייז הויבט מען אָן צו ליידען די שוואַ- טע קאַנסעקוענצען פון דער דערמאַנטער סכּוּת.

כדי דאָס צו בעקעמפּען איז זעהר ראַטאָם צו- געוואוינען דעם מאַגען צו קומען אין פען. די יע- דען טאַג אין דער זעלביגער שעה און צום שפּייזען מיט פיל פּרוכטען, קאַמפּאָטען, גרינען, שאַרף ברויט.

דער פּראַנצויזישער פּראַפעסאָר ראָבין האָט אַמאַל געזאָגט, אַז דער דאָקטאָר איז זעהר גע- פּערווייליגער מענטש, ווייל ער מוז פּערברענגען זיין געזעסען יאָהרען אַרבייטענדיג פאַר דער היגייענע וועלכע מאַכט פּערשווינדען די קראַנקע פון זיין וועלכע ער ציהט חוּונה, ווען מען זאָל שנקען מעהר אויספערקוואַקייט צו אַלץ וואָס מיר זען. די בעפאַהר אין דער היגייענער אָפּהאַנדלונג, וואָלט שאַרף פּערקלענערט געוואָרען די צאַל מאַגען'ס ענדע, אַן שום שאַדען פאַר די אומשוילדיגע מאַכליים, מיט וואָס מיר שפּייזען זיך און פון אַנזער זייט, וואָס עס זיין אַ בעפּריידיגט פאַר דער מיה איבערצו- חוּרען אַזוי פיל בעקאַנטע פּאַקעטען, אַז די מעהר אַכטונג אין טעגליכען לעבען.

דערביי וועלען מיר אַנמערקען, אַז ביי דאָקטויר- רים איז אָפּטייט נישט דאָס זעלבע וואָס הונגער- אָפּטייט איז דער געזונטער און געוועהנליכער פּער- לאַנג צו עסען, הונגער איז דער וועה-געשריי פּוּנ'ס אַרזאַכונג, וואָס לייזט פון די פּאַלען פון שפּייז- מאַנגעל. אָפּטייט איז אַ נאַרמאַלע דערשיינונג און הונגער — אַ פּאַטאָלאָגישע.

אַ סך מענשען ווענען היינט אַזוי בעשעפּטיגט, אַז זעלטען בעווייזט זיך ביי זיי דער אָפּטייט, זיי עסען וואַסמאָגטש, פיהלען דערביי נישט קיין שום טעם, און מען קען פון זיי אָפט הערען, אַז דאָס עסען קומט זיי אויס ווי קיינען שטרוי.

דאָס הנאה האָבען פּוּנ'ס וועטען, איז פון גרויס ווערט פאַר'ן געזונט, ווייל דאָס רייזט די מאַגען- דרייען און דער פּערדייאָנגס-פּראַצעס ווערט פּער- לייכטער. כדי נישט אַריינצוברענגען קיין שום שטערענגען אין דער פּערדייאָנגס-אַרבייט, איז פון גרויס וויכטיגקייט זיך נעהמען די געהעריגע צייט צום עסען. אָפּטייטען רעגולמעטיק די שעה, מענטשן וואָס בעשעפּטיגען זיך אַ סך מיט מח אַרבייט, מענ- שען פון פּרייע פּראַפעסיעס, שריפטשטעלער, פּינאַר- סיסטען א. א. ו. ווי די, וואָס האָבען אַ סך דאגות און קאַפּ-דרייענישען, מוזען אָפּשטעלען זייער אַק- טיוויטעט אַ שעה פאַר'ן מיטאַג און ריהען נאָך אַ שעה דערנאָך. פאַר מענשען, וואָס פּערברענגען זייער צייט אין פּערמאַנטע פּלעצער, אַן בעוועגונג, איז זעהר געזונט צו מאַכען פאַר'ן עסען אַ קורצען פּאַר- צייט אויף דער רייזער לופט, פיהרענדיג דערביי אַ לייכטען שמועס אָדער גאָר טראַכטען פון אַ גע- שמאַקען מאַכל. דער ערנסטער און בכבודיקסטער מענטש בעדאַרף יאָר נישט שעהמען צו טראַכט- טען וועגען אַט די פּראַסטע ערדישע ענינים, אויב ס'איז אמת אַז מיר לעבען נישט כדי צו עסען, מוזען מיר אָבער אין אַכט נעהמען, אַז מען עסט כדי צו לעבען, און די פּיזאָלאָגיע לערנט, אַז ס'איז געזונט צו טראַכטען אַ ביסעל וועגען עסען.

די פּוּנ'ס אַרבייט אויב זי איז גוט אויסגע- רעכענט, וועט דעם אָפּטייט און לאָזט פּרוי דעם געדאַנק, וואָס רייזט איהם נאָך מעהר, אָבער טייל אַרבייטער, די וואָס ווילען זיך רעכענען פאַר מעהר פּראַגרעסיוו, האָבען די טבע צו פּערבייסען מיט אַ שווער טיפּונוק פּוּנ'ס... ביכער וואָס שטרענגען אָן דעם מח, טאָרען אַ שעהאַר און נאָך עסען נישט גענומען ווערען אין דער האַנט. ביים עסען טאָר קיין בוך אָדער צייטונג נישט געלייענט ווערען, מעגען עס זיין פון דעם באַנאַלסטען אינהאַלט. איז

אַן אַ מעדיציניש אַרטיקלעל זוכט דער עולם עפּעס אַ נייעס, אַ קוריאָ, וואָס זאָל פּערדינען זיין אויספערקוואַקייט, דער פּערלאַנג ווערט גוטמוטיק נאָכגעגעבען פון אַלע די וואָס פּערנעמען זיך מיט פּאַפּולערע מעדיצינישע אָפּהאַנדלונגען. מיר וועלען דאָס מאָל מאַכען אַזאָוויסנאַהם פון דעם כלל און מיר וועלען קיין נייעס נישט דערצעהלען, קיין סודות נישט ענדערקען, מיר וועלען זיך פּערנועהמען מיט פּרשטע פּאַקעטען, שוין לאַנג בעקאַנטע, וואָס ס'איז זיי נאָר כּדאי צו דערמאַנען גאַנץ אָפט, מחמת, זי ווענען זעהר וויכטיק און נישט געקוקט אויף זייער וויכטיגקייט, ווערען זיי זעלטען גענומען אין אַכט.

ס'איז אַ טעגליכע דערשיינונג אין דער מעדי- צינישער פּראַקטיק, אַז אַ פּאַציענט זאָל בעשוילדיגען דאָס עסען אַלס די איינציגע סכּוּת פון זיין מאַגען- קראַנקייט. די מזאָר, אַז זיי עסען זאָל חלילה נישט שאַדען, איז זעהר שטאַרק איבערגעטריבען גע- וואָרען מצד דעם געזונטען מענשען, מיט אַלע איהרע טעגליכע פּאַלונג, אין דעם פּאַל ווידערזאָלט זיך איינער פון די פּאַלס-פּעהלערען אַלץ צו פּעראַל- געמיינערען, אַרויפּרעכענען אויפ'ן כלל, דאָס וואָס קען נאָר בערעכטיקט זיין ביי איינצעלנע.

אַנגענומען און פּעסעטגעטעלט, אַז אַ פּערשרי- דענאַרטיגע דיעטע פון פּלייש, פּרוכט, גרינס, א. א. ו. איז גינסטיק פאַר אַ נאַרמאַלען מענטשען, שטעלט זיך די פּראַגע: אַ פּאַרוואָס קלאַגען זיך אַזוי פיל מענ- שען אויף זייערע מאַגענס, לויפען פון איין דאָך- טאָר צום צווייטען און פּרובען פּערשידענאַרטיגע דיעטעס אָהן דערפאַל? מיר וועלען פּרובען געבען דעם ריכטיגען אויספיהר פון דעם.

אין דער צייט וואָס מען לייגט אַזוי פיל אַכט אויף „וואָס מען זאָל עסען“? פּערגעט מען אַיב- גאַנצען אין דעם, ווי אַזוי זאָל מען עסען? עסען פּאַדערט צייט און אויספערקוואַקייט. אין די היינ- טיגע אומשטענדען איז דאָס נישט שטענדיג מעגליך. מיר ווייסען שוין אַז דער אָפּטייט איז אַ ריין פּסי- כישער פּראַצעס, וואָס פּעראַרוואַכט אין מאַגען די נויטיגע צאָהל זייער זאַפט צו פּערדייען דאָס עסען, און ס'איז פּערשטענדיק, אַז אַזוי גאָר קען דער מא- גען פּערדייען אַלץ וואָס ווערט צוגעגרייט ביי אַ באַלעפּאַטישען טיש.

דער מאָדערנער מענטש בעריהמט זיך דערמיט, וואָס ער לאָזט זיך נישט בעהערשען פון זיין מאַגען, און דער אָפּטייט מוז דילדען ביי ער האָט צייט. אַלס אַ פּסיכישער פּראַצעס איז זעהר לייכט דעם אָפּטייט צו הייסען שוויגען, דערצו איז בלויז נויטיק אַרויפּפיהרען דעם געדאַנק אויף אַנדערע געביטען, ווען דאָס געשעהט, פּערקלענערט זיך גלייכצייטיג די צאָהל מאַגען זייערע און ווען מען האָט שוין צייט זיך צו זענען צום טיש, איז שוין פאַר דעם מאַגען שווערער אַנצוגייען מיט זיין פּערדייאָנגס אַרבייט און דאָס עסען בעקומט נישט.

די יודישע געשיכטע איז אַן אַפּאָריע הויבט זיך אָן פון גרויען אַלטערטום. אינאיינעם מיט די בענענים און שפּעטער מיט די רוימער האָבען דאָרט יודען געפיהרט מסחר. די גרויסע יודישע צענט- רען, ווי יגראַנאדא און ווילנע, האָבען די יודען אַרוימגערינגעלט מיט ישובים, און האָבען זיי אַנגע- רופען מיט דיועלבע בעמען, וואָס די ישובים אַרום ירושלים האָבען געהייסען: אַשקלון, עזקה, יפו, א. ד. גל. און איינגעוואַקסען ווענען זיי אין באַדען דאָ. זיי האָבען פּעלדער און בעאַרבייטען זיי. זיי פּלאַנצען וויינגערטער און מאַכען וויין, זיי פּלאַנצן צען איילברישע און מאַכען אייל און פיהרען גע- שעפטען מיט געהענדיקע ווייט. זיי האַנדלען מיט אייל און מיט טוך פון ענגלאַנד; מיט קעכט פון די סלאַווישע לענדער און מיט פּערד פון אַפּריקע. אָבער אויך מיט כּלערליי מלאכות בעשעפּטיגען זיי זיך. לעבען פּשוט מיט אַלעמען און ווענען גלייכ- בערעכטיגט מיט אַלעמען.

אָבער שוין גאָר כּריה ווערט געמאַכט דער ערשטער פּרויב צו שטערען דאָס גלייכערעכטיגטע און פּרידליכע יודישע לעבען. שוין אין יאָר 306 — פון דער קריסטליכער צייטרעכענונג —

קומט די קריסטליכע גייסטליכקייט מיט דער פּאַדע- רונג, אָפּצונעמען ביי יודען געוויסע רעכט. די דאָזיגע פּאַדערונג און ענליכע אַנדערע חוּרן זיך איבער, וואַקסען, ווערען ביסלעכווייז נאָכגעגעבען, און ערשטען פּערטעל פון זיבעטן יאָרהונדערט לייגט מען ווידען די בריה: „שמד'ן זיך, אָדער עמיגרירען פון לאַנד“, פיל עמיגרירען, פיל שמד'ן זיך לפנים, און אין דעמעלבען יאָרהונדערט האָט שפּאַניע זוכה געווען צו זעהען, ווי מ'האַט פּער- שטעלטע משמוּדים פּערשטיינט אָדער פּערברענט אי נאָמען פּוּנ'ס האָט פון גרויסער ליבע... די לאַגע פון די יודען איז אַלץ ערגער און ערגער געוואָרען. אין אָבער געקומען דאָס יאָר 711 און האָט געמאַכט אַ סוף צו דעם קאָטוילישען פּערפאַלונגס-סיס- טעם בנוגע יודען. דאָס יאָר קומען די אַראַבער, פּערציאָנען די וועסטגאַטישע הערשער פון לאַנד און גרינדען דעם גרויסען קאַרדאָווער כּאָליפּאַט. איצט הויבט זיך אָן פאַר יודען אַ גלענצענדע עפּאָכע פון וואַקס און ערפּאָל.

יודען ווערען פּריי, אין זייער אייגענע ווייניגסטען לעבען — אויסגאַנס, און ווידער הויבט מען אָן זיך צו פּאַסען צו אַ נייער אַראַבישער קולטור. שפּאַן, לעבענס-שטייגער און רעגירונגס-פּאַרם. דאָס לאַנד בליהט און יודען מיט איהם. יודען בע- פּעסטיגען זיך און בערייכערען זיך, און דאָס לאַנד מיט זיי. מאַטעריעלע זייער און גייסטיגע זייער וואַקסען געוואַמען. אַזוי וואַקסט מען אַרײַן אין צעהלען יאָרהונדערט, אין דער ווירקליכער, גאַל- דענער עפּאָכע פון די יודען אין שפּאַניע. קיין איינציג יאָרהונדערט אין דער יודישער געשיכטע האָט נישט אויסצווייזען אַזויפיל און אַזוינע גרוי- סע שטערן אויפ'ן יודישען הימעל, ווי דאָס 10טע יאָרהונדערט, און אויף אַלע געביטען, יודישע און דיפּלאָמאַטישע; מעדיצינער, אַסטראָלאָגען און אַסטראָנאָמען, שפּאַרן-פּאַרשער, ביבעל-פּאַרשער און גראַמאַטיקער, היסטאָריקער, פּיילאָזאָפּען, פּאַעטען און מקבליים; גרויסע רבנים, גאונים, לומדים און סיסטעמאַטיקער. יעדער נאָמען דאָן איז אַ ריכטיגן יעדע ריכטונג — עפּאָכע-מאַכענד. יעדער איינער האָט פּערמאַנט אַ גאַנצען דור ביי שפּייזען, אַלץ איז געווען פּונדאַמענטאַל, בערעכענט אויף עולמות.

זייער עס אַזוי איבער פיר יאָרהונדערטער, וואַרים אין צוועלפטען יאָר, פּונקט פון צו פּאַרדאָריקע דיפּערווילדעטע אַלמאַהאָדען, בע- מער-אַיין דרום און צענטראַל-שפּאַניע און שטעלען יודען אַזאַלטימאַנטום; מחמד אָדער גלות, שמד אָדער עמיגראַציע. אויפ'ן שמד'ן זיך, פיל אַנט- לויפען קיין אַפּריקע, פיל ווערען אויסגע-האַרעט אָדער פּערקויפט פאַר קנעכט אויף פּערשידענע מאַרקען און יאַרדים און פיל ראַטעווען זיך קיין צפון-שפּאַניע, וואו קריסטען האָבען געבילדעט אַ מאַכט. אָבער דיפּאָזיציע רעטונג איז נישט פיל ווערט געווען. וואַרים די קריסטליכקייט האָט נישט אויסגעפּערט צו פיהרען איהר אכזריות-פּאָליטיק בנוגע יודען, און אויב אין אַרום-שפּאַניע האָט מען

די משונגען

(ערצהונג)

פון בימה

דאָס איז געווען אַ הויכע, אַ מאַגערע פרוי. מיט אַרומגעהאַנגענע פנים; אויף איהר קערפער האָבען די גרעסטע שנייען קליידער, צערטענע, דאָס איז באַרוועט, מיט רויטע געשוואַלענע פנים.

טויט ביי אַ לעבעדיג קינד? און אויף איהר אַנגעשרייען; זי זאל זעהן זױעמען אַרױנגעװעמען און שטוב אויף בױבאַכט, אַז זי בלייבט אליין.

ווי ביי אַ ווילדע קאַץ, און זיך גענומען רױסען אויפֿן קול, פליקען זיך; זי וועט נישט קױנעם צולאָזען צום לױד, זי זענען געקומען עס דעם טױט מאַכען; וועט נישט קױנעם צולאָזען...

מיט אַ קינד האָט מען זיך פון איהר געהיטען; אַז אַ קינד איז איהר געקומען אויף די אויגען, האָבען זיי איהר אויפגעבליבען אין די לעכער, און אַ בריל געטון מיטן האַל; אַ בריל, וואָס איז געווען מער עהנליך צו אַ שלוקערץ; פרויען האָבען שוין געוואוסט פון דעם שלוקערץ, און אַז זיי האָבען איהם דערהערט, האָבען זיי זיך גלייך גענומען אַ רומקען פאַר די קינדער זייערע, און צו רופען: קומט אַהער.

אַרױסגעבען וס־קינד אַנדערשוואַ, סױזאַל נישט ברױכען זױן און אײנשטעהן מיט איה זײן שטוב אליין, אויף בױבאַכט.

דאָס בױטעל קינדערלעך, צוויקענעדיג פון חדר, האָט זיך אָפגעשטעלט פונדערווייטענס, צו וואַרפען שטיינער, ווי געוואַלט איהר אַוועקטרייבען פונם חדר, ביי וועלכען זיי האָבען איהר נאָך אַינדערפרי געלאָזט זיצען, דאָס אָפצוהײטען; און צוגעשריגען:

— קומט אַהער, קינדער. דערוואַסענע קינדער האָבען איהר גוט גע־קענט, און פלעגען שוין אליין וויסען צו ענטלופען פאַר איהר; ענטלופענדיג פלעגען זיי זיך לײצען מיט איהר און נאָכשרײען:

די אַלע וױבער אַוועקגעשטויסען פון זיך; אויף זיי געקוקט ביסטרע ווי אויף שוואַים; און נישט זי האָט עמיצע זענען אַרױנגעמען אין שטוב אַרױן, ווען דער מאַן האָט אַרױסגעשטעקט אַ פוס, נאָך אַרױן עמיצע געהען נאָך גוט די טיר פער־האַקט, דעם שױבער אויף די קאַפּע פון אויַווען פער־דוקט, אַ ספר אויף יעדען פענסטער אַוועקגעלייגט; און הייליגע שטיקער פאַרמעט דאָס אַרומגעוויקעלט און אין אַ ספר תורה מענטעלע אַנגעטון.

די משונגען מירל. די משונגען פון די אַפֿ־געריטע קליידער אױפֿן לײב, בלייבט שטעהן, שטרעקט צו זיי אויס מוטערליך די הענט; די טריבע אױגען געהען זיך פײנטליך קעהרען, אַזוי ווי סײַ וואַלט איהר שטארק בעריהרט, און גוט נאָכדעם אַ שלוקען אַרױס מיט אַ אַמערליך געוויין; קינדער מײנען.

די קינדער טרעטען פאַר איהר אַפֿ אויף די שפּיץ פינגער, זיך אַנגעהמענדיג ביי די הענטלעך, און פעפטען שטיל ווי יקלייבט דערשטאַקענע העולעך:

דער תכלית פון יעדען יודען איז צו דערגרייכען צו פאַלקאַמענהייט, בבחנת, האדם השלם אַ נאָך־צער מענטש, ווי אין פּסיק שטעהט: אין גוף און גאַנץ אין גײסט, און שום ספקות.

די קינדערלעך מײנען, וואָס דערווייטערט איהר זיך פון דער מאמע אייערע? כוועל דאָך אייך קיין שום שלעכט נישט טון, קינדערלעך. און די קינדער טרעטען אַפֿ, ווי זיי וואַלטען זיך געשראַקען, זי זאל זיי נישט צוגעהמען צו זיך, און פאַר גרויס ליבשאפט זיי צוּדריקען און אַרומהאַלען צום טױט.

ר' אברהם אבא'שר ז"ל

פון פראנקפורט אה-מייז

די פרוי שטעהט נאָך אַזוי, ביז איהר פנים נעהט זיך אויס, די הענט פאַלען אַפ, און טראַגט זיך אַוועק ערגעץ אויף אַ קליין שמאַל זײטיג געסעל; פערקריכט הינטער אַן גילט אײנגעפאַלען פערלאָזט חײו, וואוּ כױזױניג נישט קױנער, און איז זיכער — סױזעט איהר קינדער נישט אַראַפֿטרייבען; זעצט זיך אַוועק אויף אַ שטיין, אַ שטיק אָפגעבראַכענע שוועל וואָס איז בערראַנען געווארען אַהער, און זי דרעהט זיך אײן, געהאַלט אַרױן דעם כױז און איהר אײנ־געפאַלענעם בוים, אַ פערפאַלענע.

דער תכלית פון יעדען יודען איז צו דערגרייכען צו פאַלקאַמענהייט, בבחנת, האדם השלם אַ נאָך־צער מענטש, ווי אין פּסיק שטעהט: אין גוף און גאַנץ אין גײסט, און שום ספקות.

(א מעשה)

פון ציוו פייגאז

די פרוי שטעהט נאָך אַזוי, ביז איהר פנים נעהט זיך אויס, די הענט פאַלען אַפ, און טראַגט זיך אַוועק ערגעץ אויף אַ קליין שמאַל זײטיג געסעל; פערקריכט הינטער אַן גילט אײנגעפאַלען פערלאָזט חײו, וואוּ כױזױניג נישט קױנער, און איז זיכער — סױזעט איהר קינדער נישט אַראַפֿטרייבען; זעצט זיך אַוועק אויף אַ שטיין, אַ שטיק אָפגעבראַכענע שוועל וואָס איז בערראַנען געווארען אַהער, און זי דרעהט זיך אײן, געהאַלט אַרױן דעם כױז און איהר אײנ־געפאַלענעם בוים, אַ פערפאַלענע.

דער תכלית פון יעדען יודען איז צו דערגרייכען צו פאַלקאַמענהייט, בבחנת, האדם השלם אַ נאָך־צער מענטש, ווי אין פּסיק שטעהט: אין גוף און גאַנץ אין גײסט, און שום ספקות.

די דרשה האָט ער שוין אָבער אין דער צײט געהאַט גענוג אויסגעזאָרט און האָט צוגעגרייט אַלע נױטיגע צופוי שמות אין די געהעריגע כּוונות. שבת הגדול, ווען ר' אברהם אבא'שר ז"ל איז געשטאַנען אין שוהל און געדערשטענען, איז ער גע־ווען ממש אש להכה, מאַזט בחוש געזעהן, ווי די שכניו דרשת אַרום איהם, און דער גאַנצער קולם האָט מיט גרויס דרושט געטרונקען זײנע דױר און געשלונגען זייעדער וואַרט, וואָס איז אַרױסגעצאָנגען פון זײן הייליג מויל, און יעדער איינער האָט בע־קומען אַ אַמאָץ התעוררות לנשואת, יעדער אַרױמען פונם הקדש, איז אויך געווען בשעת מעשה אין שוהל, ער איז אָבער געשטאַנען עט, הײבטען אין נאָך געהערט דאָס קול, אָבער זײן פנים האָט ער נישט געזעהען.

די דרשה האָט ער שוין אָבער אין דער צײט געהאַט גענוג אויסגעזאָרט און האָט צוגעגרייט אַלע נױטיגע צופוי שמות אין די געהעריגע כּוונות. שבת הגדול, ווען ר' אברהם אבא'שר ז"ל איז געשטאַנען אין שוהל און געדערשטענען, איז ער גע־ווען ממש אש להכה, מאַזט בחוש געזעהן, ווי די שכניו דרשת אַרום איהם, און דער גאַנצער קולם האָט מיט גרויס דרושט געטרונקען זײנע דױר און געשלונגען זייעדער וואַרט, וואָס איז אַרױסגעצאָנגען פון זײן הייליג מויל, און יעדער איינער האָט בע־קומען אַ אַמאָץ התעוררות לנשואת, יעדער אַרױמען פונם הקדש, איז אויך געווען בשעת מעשה אין שוהל, ער איז אָבער געשטאַנען עט, הײבטען אין נאָך געהערט דאָס קול, אָבער זײן פנים האָט ער נישט געזעהען.

די פרוי שטעהט נאָך אַזוי, ביז איהר פנים נעהט זיך אויס, די הענט פאַלען אַפ, און טראַגט זיך אַוועק ערגעץ אויף אַ קליין שמאַל זײטיג געסעל; פערקריכט הינטער אַן גילט אײנגעפאַלען פערלאָזט חײו, וואוּ כױזױניג נישט קױנער, און איז זיכער — סױזעט איהר קינדער נישט אַראַפֿטרייבען; זעצט זיך אַוועק אויף אַ שטיין, אַ שטיק אָפגעבראַכענע שוועל וואָס איז בערראַנען געווארען אַהער, און זי דרעהט זיך אײן, געהאַלט אַרױן דעם כױז און איהר אײנ־געפאַלענעם בוים, אַ פערפאַלענע.

דער תכלית פון יעדען יודען איז צו דערגרייכען צו פאַלקאַמענהייט, בבחנת, האדם השלם אַ נאָך־צער מענטש, ווי אין פּסיק שטעהט: אין גוף און גאַנץ אין גײסט, און שום ספקות.

איז איהם פאַרגעקומען זעהר פּסיק דאָס קול, האָט ער זיך אויפגעהויבען אויף אַ באַק און דערזעהען, אַז דאָס איז דער, וועמען ער האָט געשלאָגען, און חושד געווען דעם גרויסען לב אין צדיק! — האָט ער זיך שטאַרק ד און זיך געוואַלט דירכטשטופען דרייבן, עולם, צי איהם אליין אויף דער בימה, און פּפני כל עם יתה, בעטען ער זאל איהם מוחל זײן.

ווי ר' אברהם אבא'שר האָט איהם דערוועהן שטופען זיך צווישען המון, געהנטער צו איהם, אויף דער בימה, האָט ער פערשטאַנען, אַז יעדער איז איהם נאָך אַל קחושד, אַז ער האָט ביי איהם אוועק־געצויגען דעם שטעקען, האָט ער מספיק געווען אין מיטן דרוש און זיך ווענדענדיג צום אַימאַן, אויס־געשרייען:

די פרוי שטעהט נאָך אַזוי, ביז איהר פנים נעהט זיך אויס, די הענט פאַלען אַפ, און טראַגט זיך אַוועק ערגעץ אויף אַ קליין שמאַל זײטיג געסעל; פערקריכט הינטער אַן גילט אײנגעפאַלען פערלאָזט חײו, וואוּ כױזױניג נישט קױנער, און איז זיכער — סױזעט איהר קינדער נישט אַראַפֿטרייבען; זעצט זיך אַוועק אויף אַ שטיין, אַ שטיק אָפגעבראַכענע שוועל וואָס איז בערראַנען געווארען אַהער, און זי דרעהט זיך אײן, געהאַלט אַרױן דעם כױז און איהר אײנ־געפאַלענעם בוים, אַ פערפאַלענע.

דער תכלית פון יעדען יודען איז צו דערגרייכען צו פאַלקאַמענהייט, בבחנת, האדם השלם אַ נאָך־צער מענטש, ווי אין פּסיק שטעהט: אין גוף און גאַנץ אין גײסט, און שום ספקות.

איז איהם פאַרגעקומען זעהר פּסיק דאָס קול, האָט ער זיך אויפגעהויבען אויף אַ באַק און דערזעהען, אַז דאָס איז דער, וועמען ער האָט געשלאָגען, און חושד געווען דעם גרויסען לב אין צדיק! — האָט ער זיך שטאַרק ד און זיך געוואַלט דירכטשטופען דרייבן, עולם, צי איהם אליין אויף דער בימה, און פּפני כל עם יתה, בעטען ער זאל איהם מוחל זײן.

די פרוי שטעהט נאָך אַזוי, ביז איהר פנים נעהט זיך אויס, די הענט פאַלען אַפ, און טראַגט זיך אַוועק ערגעץ אויף אַ קליין שמאַל זײטיג געסעל; פערקריכט הינטער אַן גילט אײנגעפאַלען פערלאָזט חײו, וואוּ כױזױניג נישט קױנער, און איז זיכער — סױזעט איהר קינדער נישט אַראַפֿטרייבען; זעצט זיך אַוועק אויף אַ שטיין, אַ שטיק אָפגעבראַכענע שוועל וואָס איז בערראַנען געווארען אַהער, און זי דרעהט זיך אײן, געהאַלט אַרױן דעם כױז און איהר אײנ־געפאַלענעם בוים, אַ פערפאַלענע.

דער תכלית פון יעדען יודען איז צו דערגרייכען צו פאַלקאַמענהייט, בבחנת, האדם השלם אַ נאָך־צער מענטש, ווי אין פּסיק שטעהט: אין גוף און גאַנץ אין גײסט, און שום ספקות.

איז איהם פאַרגעקומען זעהר פּסיק דאָס קול, האָט ער זיך אויפגעהויבען אויף אַ באַק און דערזעהען, אַז דאָס איז דער, וועמען ער האָט געשלאָגען, און חושד געווען דעם גרויסען לב אין צדיק! — האָט ער זיך שטאַרק ד און זיך געוואַלט דירכטשטופען דרייבן, עולם, צי איהם אליין אויף דער בימה, און פּפני כל עם יתה, בעטען ער זאל איהם מוחל זײן.

די פרוי שטעהט נאָך אַזוי, ביז איהר פנים נעהט זיך אויס, די הענט פאַלען אַפ, און טראַגט זיך אַוועק ערגעץ אויף אַ קליין שמאַל זײטיג געסעל; פערקריכט הינטער אַן גילט אײנגעפאַלען פערלאָזט חײו, וואוּ כױזױניג נישט קױנער, און איז זיכער — סױזעט איהר קינדער נישט אַראַפֿטרייבען; זעצט זיך אַוועק אויף אַ שטיין, אַ שטיק אָפגעבראַכענע שוועל וואָס איז בערראַנען געווארען אַהער, און זי דרעהט זיך אײן, געהאַלט אַרױן דעם כױז און איהר אײנ־געפאַלענעם בוים, אַ פערפאַלענע.

דער תכלית פון יעדען יודען איז צו דערגרייכען צו פאַלקאַמענהייט, בבחנת, האדם השלם אַ נאָך־צער מענטש, ווי אין פּסיק שטעהט: אין גוף און גאַנץ אין גײסט, און שום ספקות.

איז איהם פאַרגעקומען זעהר פּסיק דאָס קול, האָט ער זיך אויפגעהויבען אויף אַ באַק און דערזעהען, אַז דאָס איז דער, וועמען ער האָט געשלאָגען, און חושד געווען דעם גרויסען לב אין צדיק! — האָט ער זיך שטאַרק ד און זיך געוואַלט דירכטשטופען דרייבן, עולם, צי איהם אליין אויף דער בימה, און פּפני כל עם יתה, בעטען ער זאל איהם מוחל זײן.

Doktor KLINGER
 ספעציאַל-אַרצט פאר ווענער שע, היימ, אין האר-קראנקהייטען
 ANDRZEJA 2, tel. 132-28
 נעהמט אָן פון 11-9 מריה און פון 5-8 אַווענד און פון 2-11 נײַ און דער, פּרײַזױס פּערטריקאָווער 62

הונזער פאר די דער פארטיי

פארטיי פון די דער פארטיי

פארטיי פון דער וואך

הווא: עס שמעקט שוין גאר שפאק מיט מלחמה. די סאָויעטן מיט יאָסאָן קלויבען זיך שלאָגען.

טארוואס און פאר ווען? וועמען און דאָס אינטערסאָנט צו וויסען, סיי ווייסיי זענען דאָך די סבות פון אַ מלחמה נישט מעהר ווי אַ צושטעפּע ניש, אַנ'אויסרייך צו קענען פּענאָצען די פּלי-זיין. זאָל זיין מיט די יאַפּאָנער, אָבן געקלאַפּט זאָל ווערען! מיר זעמיר שוין פון לאַנג אָנהענגער פון מלחמה. עס איז דאָך אַ פּשוטער שכל: צו וואָס זיין בענגער, אַז מען קאָן זיין אָנהענגער. און אַז מיר וועלען זיין בענגער, וועט מען אַזוי האַרבען? און מיר מען זאָל אַזוי האַרבען, שרייען מיר מלחמה.

אפגעפראוועט שוין דעם ערשטען...

אָפּגעפּראַוועט שוין דעם ערשטען, און דערנאָך — דעם דריטען מאָל, און, אַ סבאָר, אַז מיר זענען גאָר עדי היום גאָר נישט פּריי... פּיין געוויסן טובֿישע, פּיין געפּייערט פּיין געגאַנגען רייה גאָר רייה: „לעבען זאָל דער מאַי דער דריטער!“ „לעבען זאָל דער ערשטער מאַי!“ לייכט צו זאָגען: „לעבען! לעבען!“ וּפּרעט אין חודש מאַי... אָבער ווי? ווי קאָן מען לעבען, ס'איז דאָס לעבען קיי און שפּיי!...

א מולדיגער בחור

ברוך: — וואָס טוט מען, זעה, און האָב נישט קיין מול צו מיינלעך.

רח: — ביזטו דאָך טאַקע שולדיגער בחור.

א שרעקליך הויז

— זעהסט דאָרט דאָס הויז? דאָס איז אויפגע- בויט פון קרעכצען און זיפצען פון מענער און פרויען.

— און פּערשטעה דו, נישט; וואָס הייסט פּון קרעכצען און זיפצען?

— וואָס איז דאָ נישט צו פּערשטעהען? דער באלעבאָס איז אַ דענטיסט.

ס'איז אַ קלייניקייט

פּרוי (צום מאַן): — פאַר דער חתונה האָסטו מיר געזאָגט, אַז דו ווערסט משוגע פאַר מיר, און איצט... מאַן: — און איצט ווער איך משוגע פון דיר, אַ קליינער אונטערשיד.

זי וועט שוין פליהען...

קליינער יונגעל (צו דער דינסטמיידעל): — קענסטו פליהען?

מיידעל: — ווי קומט צו מיר פליהען, נאָר- שער יונגעל.

יונגעל: — פאַפּא רופּט דו, מלאך, האָב און געהערט.

מיידעל: — שאַ, מעהר פּעהלט מיר נישט, אַז דו מאַמע זאָל עס דערהערען, וועל איך שוין פליהען...

מען דארף זיין פארוויכטיג

— דו ווייסט, איכיל אָנפאַנגען מיינע קינדער צו לערנען יודיש.

— וואָס איז עפעס מיט אַמאָל?

— אַט, און האָב זיך בערעכענט, אַז ווי וועלען מיר אפּער קענען בעסער פּערשטעהען דורך דעם. — טו דאָס נישט מעהר, ווי גאָט איז דיר ליב. וועסט מאַכען ערנער. זאָלען זיי דו, בעסער נישט פּערשטעהען.

א סרבן פון דער פען

ווען מער איז אַהיימגעקומען, האָט איהר מוטער בעמערקט אַ לאַנגען דראַם אויף איהר דעכטער באַק, ווי אימער וואָלט איהר אַ קראַץ געזען מיט אַ שפּילקע איבערן פּנים.

— וואָס איז דאָס? — פּרעגט די מוטער — ווער האָט דיר געגעבען אַזאַ דראַם? האָסטו זיך מיט אימיצען געשלאָגען?

— ס'איז גאַרנישט — זאָגט מער מיט אַ שמיכעל — פאַרן אַוועקגעהען האָב איהר זיך גע- זעגענט מיט די בחורים.

— און ביים געזעגענען, זיך האָסטו זיך אַזוי צוקאָלירטשעט?

— יא, איינער פון די יבחרים איז אַ פּער- חלום שער בוכהאַלטער, האָט ער פּערגעסען אַרויס- נעמען די פען פון הינטערן אויער.

נעראַטעוועט פון גיהנום

אַ היגער יוד איז זעהר קראַנק געוואָרען! קומט דער דאָקטאָר און בעטראַכט איהם — און זאָגט איהם אַב דאָס לעבען, נישטא קיין אָנפאַנג.

דערווייל איז דעם יידען בעסער געוואָרען און ער איז אַרויס אין גאַס. טרעפט איהם דער דאָקטאָר און פּרעגט פּערוואַונדערט:

— וואָס, איהר לעבט נאָך?

— גיין, — האָט געענטפּערט דער חולה. — און בין שוין געשטאַרבען, נאָר איך האָב זיך אַראָב געכאַפט פון יענער וועלט אייך עפעס צו זאָגען: איך בין געווען אויפן עולם האמת און האָב גע- הערט ווי מען לייכנט אַ צעטעל פון דאָקטוירייט, וואָס דאַרפֿען אַריינשלאָגען אין גיהנום. צווישען די דאָקטוירים איז אויך איינער גאַמען דערמאַנהט גע- וואָרען. ווי איך האָב עס דערהערט האָב איך אָנגע- הויבען אויף איהר מלמד'זכות זיין. געערשט אויף איך גוטס און איהר זענט צוליב מיר ניצול גע- וואָרען פון גיהנום.

די נאכט איז מאי

צו און געדענק ווי ס'האָט געשמעקט אין יענער נאכט, אין דער גארטען, און ווי דער ריח פון בעז געוועקט האָט ס'בלוט אין מיר, דאָס טריפה, דאָרטען יא, און געדענק די נאכט אין מאי, דעם יום ווען ריח פון בעז און צווישן מיגדענק די גאַב צע מאַכערדי, דאָך ענדערט דאָס די לאַגע נישט. מיגדענקט, — וואָס אָבער קומט אַרויס, מיין טייער קינד, פון דעם געדענקען, אַז ס'איז דעם ריח טערס האַרץ צו גרויס ער זאָל מיט איינער זיך בעשרענקען, פּערגעט דעם מאַי, און בעט ביי גאָט — ביי דעם, וואָס גיט דיר דיינע יאהרען — ער זאָל דיר שכל געבען מעהר, און עטוואָס וועגער זערן.

דעם טאמענס פאפיראסען

— יונגעל, היט זיך דער טאַקע זאָל נישט דערוועהן, אַז דו רויכערסט.

— געוויס, דאָס זענען דאָך זיינע פאַפּיראסען.

אַ סימו

מאַן: אַנווער דינסט האָט זיך שוין מסתא אַויסגעהערט שערען אלא גאַרסאָן, און זי האָט שוין געמיינט פּערלאַזען לאַנגע האַר.

— ווייב: פון וואָגען ווייסטו?

מאַן: ווייל אין זוף געפֿין איהר לעצטענס אלץ לעגענער האַר.

זי ווייסט...

— מיבעט איהר, ס'איז אמת, אַז ברוגעקעס האָבען מעהר פּייער, ווי בלאַנדינקעס און שאַסי- קעס.

— ס'ווייסט נישט, פּרענט מיין ווייב, זי איז שוין געווען אין אַלע דריי קאַלירען.

אַט דאָס איז עס

זי: — דו גלויבסט, הייסט עס, און גאָר נישט ער: — און גלויב אין דעם, וואָס איך ווייס זי: — עס דאָס מייך און טאַקע.

ער ווייסט צוריקקומען

די פּריינדן פון אַ גרויסען מאַן זיצט און וויינט מיט ביטערע טרעהרען.

— ער האָט מיר פּערלאַזען — קלאַנגט זי.

— פאַר וואָס?

— ער געהט חתונה האָבען.

— אויב אַזוי דאַרפֿסטו נישט וויינען, ער וועט צוריקקומען.

ער האָט זיך דערשראַקען

— דאָקטאָר: — הערט זיך, איין, מיין ליבער פּריינד, אויב איהר וועט נישט אויפּהערען טרייב- קען שונאָס, וועט איהר בעקומען אַ קאַפּ צומיר טעניש, געשוואַלצען גירען און אַ שוואַך האַרץ, פאַציענט: — און, האָט איהר אָנגעוואָרען אויף מיר אַ שרעק, אַז עס איז מיר אַזש קאַלט גע- וואָרען אין יעדען אָבר, יצט מוז איהר לויפֿען אַזויס אין טריינקען אַ פאַר טענעסלעך צו דער- וואַימען זיך.

אניאיסברענגערין

— מיין ווייב איז אַ געוואַלדיגע אויסברענגער- רין: עס געהט נישט אַוועק קיין טאג, אַז זי זאָל ביי מיר נישט בעטען 50 אָדער 100 זל.

— מיין גאט, וואָס טוט זי עס מיט אַזוי פּיל געלט?

— ס'האָב איהר נאָך דערווייל גאַרנישט גע- געבען.

ס'איז שוין נאָך אלעם

— ווי האָלט עס עפעס מיט דיין ליבע מיט מאַרין?

— ס'איז שוין נאָך אלעם. מיר האָבען לעצטען אָווענט חתונה געהאַט.

אין שלאף-וואנא

— הערט שוין אויף צו שנאַרען! פון וואָגען ווייסט איהר, אַז איך שנאַרן?

— וואָס הייסט? און הער דאָך!

— נו, מוזט איהר דען גלויבען אַלץ וואָס איהר הערט?

שלום-בית

— ווי לעבט עפעס אייער טאַכטער מיט איהר מאַן? צופּרידען, האָ?

— דאַנקען גאָט, יא, בלויז אין איין זאָך קענען זיי זיך נישט אויסגלייכען: זי וואַרפט איהם פאַר דאָס טריינקען, און ער וואַרפט איהר באַך דאָס עטען.

שפעזען צושלאג

דער יוד האָט אָנגעהויבען אויסצופאַקען די בעשטעלעטע סחורה:

דא, ברענג איהר אייך צעהן פלאש קאניאק פּינף ליטער ניינציגער אַקאוויט, פּינף ליטער פאַר- מעראַנג-ליקיער פּונעטען סאַרט — ווי איהר האָט ליב — און אַכט פלאש ווהייסקי.

דער ריכטער, האָט די אַלע פּלעשער אין דער גיך איבערגענומען און האָט זיי פּערשטעקט אין אַ וואַנדשאַפּע פון זיין שרייב-צימער.

„וואָס קומט אייך?“

— פאַר אַ יעדער פּלאַש סופּצען דאָלאַר. סופּצען?! — איהר האָב איהר דאָך תמיד גאָר געצאָהלט פאַר אַ יעדער פּלאַש צו עלף דאָלאַר, איז פּלוצים טייערער געוואָרען?”

„חלילה!“ — האָט געזאָגט דער יוד — „טייער- רער איז נישט געוואָרען, און אָבער מוז נעהמען טייערער. איהר ווייסט דאָך הי ריכטער, אַז היינט אין דער פּרייה האָט איהר מיר ביי, אַז איהר אַרטיילט אויף אַ שטראַף פון 200 דאָלאַר פאַר אַלקאָהאָל-שמוגעל. דערום מוז איהר מאַכען אַ שפּע- זען-צושלאַג צו דער סחורה!“

די דאָזיגע מעשה איז פאַרגעקומען אין ניו- יאָרק אין יאָהר 1930.

דער ריכטער ג. ג. איז געזעסען ביי זיך אין שרייב-צימער פון זיין וואוינונג און האָט געלעזען אַ צייטונג.

אין דעם זייד האָט עס אָנגעקלאַפּט.

„קאָם איין!“ — האָט געזאָגט דער ריכטער, אַ קליין, דאַר יודעל, איז אַריינגעקומען, טראַג- גענדיג אַן אָנאָד אַ גרויסען קויש, איינגעוויקעלט אין אַ קאַץ.

„א!“ — האָט איהם בערייט דער ריכטער — „מיסטער גרינמאַן, איהר האָב גאַרנישט גע- גלונבט, אַז איהר וועט צו מיר קומען, איהר האָב גע- מיינט, אַז איהר זענט אויף מיר ביי, אַז איהר זענט אַזויאוי ברונג אויף מיר.“

„חלילה!“ — האָט געענטפּערט דער מיסטער גרינמאַן — „און אַזוי איהר ביי? ברונג? חלילה! פאַר וואָס? פאַר ווען?“

דער מיסטער גרינמאַן האָט ווייטער געזאָגט: „הער ריכטער לעבען! איהר מוזט וויסען, אַז געשעסט איז געשעסט. דאָס וואָס איהר האָט ביי מיר פּעשעלעט, האָב איהר איהר געבראַכט.“

און געזען מיר איצט? — האָט פּרוי שווייכ לעדער געפרעגט איהר מאַן.

פון וואָגען זאָל איהר וויסען? — ענטפּערט שווייכלעדער, אַריינקוקענדיג אין ריזע-ביכעל — אויב ס'איז היינט מאַנטאָג, זענען מיר אין רויס; אויב ס'איז היינט דינסטאָג, זענען מיר אין נע- אַפּאָל, און אויב ס'איז מיטוואָך, זענען מיר אויפן באַרג ווענוווייס.

מאי 8
ון-אויסגאנג 3.53
ון-אונטערשאפט 7.09
ליכט-צינדער: 6.54

דער וואהל-יריד הייבט זיך אן

דערווייל האט מען נאך היין איין האנדיאטעו-ליסטע נישט אריינגעטראגען

ווי בעקאנט איז פונם 5. ביו וונטאג דעם 10. ה. בעשטימט דער טערמין אויף אריינגעגעבען קאנדידאטעו-ליסטעס צו דער יודישער קהלה. אינם ערשטען טאג פון דעם וואהל-טערמין האט מען אריינגעטראגען איין ליסטע, וועלכע האט בעקומען דעם נומער 1. די דאזיגע ליסטע איז א פיקטיווע און ווי מגיט איבער איז זי אריינגעטראגען גע- ווארען דורך דער „אגודה“ וועלכע האט אויף אזא אופן פערזענליך און קינער זאל גיט האבען דעם נומער 1. וועלכער גילט אלס נומער פון דער סאגאציע. ביו איצט זענען נאך קיין שום ליסטע נישט אריינגעטראגען געווארען. זי וועלען ערשט אריינגעטראגען ווערען היינט. ווי מגיט אונז איר בער זענען נאך אפילו נישט ביי אלע וואהל-קאמ- טעטען פעסטגעשטעלט געווארען די קאנדידאטעו- ליסטען. ערשט בעכטען אין אונזערע זענען פארגעקומען זי ענטגליטיגע זיצונגען.

אוי למשל, דערווייטען מיט זיך, פיגורירען אויף די ערשטע ערטער ביי די ציוניסטען אלס קאנדידאטען: מ. ה. דומקאוסקי, לאנגויק, יאעל, משה לימאן, ש. פאנט, קלמן לעווענטאן און וואלף האלבערשטאט. ביי די מורח - פרעזעס ברוך אסט, ביי „התאחדות“ - דוד שוויג, ג. ליכטער, שטיין, דוד גיבאנסקי און דוד טארטאקאווער. ביי דער גרופע פון גייערס ראצאן - געו. דאזאר פלאצקער; ביי די אפארטייאיש-דעליגאטע - ב. רוס, שמחה אבערזיס, י. וואויסילאוסקי, ליובש ראזענבערג א. אגד. ביים וויטשע-סלידן אומפארטייאישען בלאק - יוליוש לעוויטשין און אויסן דריטען ארט - אדו. סט. דאבראצקי.

פאנאר פון יאהרגאנג 1910

שבת דעם 2 מיי האט זיך אָנגעהויבען אין לאָדז דער פּאָנאַר פֿון יאהרגאנג 1910. אין דער קאמפיוע 1 (זעקסונט 82) דארפן זיך צושטעלען: היינט, פרייטאג דעם 8 מיי די עלט, וואָס וואוינען אויסן שטח פון 3. פאליציי-קאמי- טעריאט און ווערען נאמען הויבען זיך אן מיט G. פאָרען שבת - H Ch N פאָר דער קאמפיוע 2 (אָנדרטאָו 34) דארפן שטעהן: היינט, פרייטאג דעם 8. מיי פון 1. פאָ- ליציי-קאמפיוע K. פאָרען, שבת 1. פאליציי-קאמפיוע E. N. O. R. W. פאָר דער קאמפיוע 3 (פּלעצ קעסעוועקי 21) דארפן שטעהן די פון קעטענאָרע B פון 1908 היינט פרייטאָג 9. אוי 11. קאמפיוע אלע בוכשטאָבן. פאָרען שבת - יאהרגאנג 1909 קעטענאָרע B 2. פאליציי-קאמפיוע - אלע בוכשטאָבן 3. פאליציי-קאמפיוע - B. די פאָבאָר פֿל כסינע דארפן מיט זיך מיט- נעמען ווערען פערזענליכע דאָקומענטען און די בעשעפטיגונגען, און ווי זענען אריינגעצויגען גע- וואָרען אין די פאָבאָר ליסטעס. צושטעלען דאָרף מען זיך פּינקטליך 8 פּריה.

דעגיסטראציע אויף ארבייטס-לאזע אונטערשיצונג פאר מאי

(2) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטילט האָט זי דעלעגאציע פון ד יסעוואָ-ארבייטער אינטער-וועניר אין וואַרשאָ. זי איז אויפגענומען געוואָרען דאָרטן (2) מיר סאָכען פֿלעק בעקאנט, שו שווי און קודצען האָט זיך אָנהויבען די צוהינג פון דער גרויסער צפ-סער מלוכה-לאַסטריי- ים העלען ווערען אויפגעלעזענע 105,000 נעוונטען און 23 פרעזיעס אויף דער אַרבע- מינע סופט פון 32 מיליאָן 1.51 יודער חז"לער לאָס פון נעוונטען! הויפּט- נעוונטען 1,000,000 1.51 יודער, העלכער וואָרט הענען זיך בליק און האַויל-ווי- דער אונטערשיצונג קויפֿן אַ זאָס פון דער 1-פער קלעס און דער בערוואַסער קאָלעסוואַ פּיעטראָווער 22 פּיעטראָווער 66 פּאַבליאָניץ פֿל. דאָמבר. 8 נוצט אויס די געלענענהייט!

ענטדעקט א פאבריקעל פון פארשע איסלענדישע פעסער אין לאדז

(א) אין יאָנאָר האָט פּאָליציי פעסטגעשטעלט, אַז אַ רייה פּערזאָנען וואָס זענען געווען אונטער פּאָליציי-אויפזיכט זענען אַרױסגעפֿאָהרען קיין אויס לאַנד אויף אַ לעגאַלען אָפּן. ס'איז דאָן ענטשטאַר גען אַ חשד, אַז ווי האָבען זיך בענוצט מיט פּאַלשע פעסער, דערווייל האָט מען ביי אַ געוויסען מיליטער סקי אין גרוזשען געפונען אַ פּאַלשען פּאַס און בעת דער אויספֿאַרשונג האָט מען פעסטגעשטעלט אַז דעם פּאַס האָט ער בעקומען פון זיגמונט אַר- אייטער-מיניסטער הויבזקי. ער האָט צוגעזאָגט די אַרבייטער אַז שוין אין דער צווייטער העלפט מאָ וועט דער מאַגיסטראַט בעקומען 200,000 זל. היל- קאמוניקאט!

דער מאגיסטראט וועט בעקומען א מיליאן זל. אויף עפענטליכע ארבייטער

וואָס און שפּעטער וועלען איינפֿליסען ווייטערצוגע- סומעס. אין פינאַנץ-מיניסטעריום וואו די העלענאָציע האָט אינטער-ווענירען האָט דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטשעווסקי ערקלערט. אַז דער צוגעזאָגטער מיר ליאָן זל. הלוואָה אויף עפענטליכע אַרבייטער וועט לאָדז זיכער בעקומען און דער ערשטער פּירטעל מיר ליאָן וועט שוין אָנקומען אי זמיסען מאָי. וואָס שייך דער הלוואָה אפּן דריי מיליאָן זל. אויף קאַנאַלי- זאַציע געפֿינט זיך דאָס אין דער קאַמפּעטענצן פון דעם פּאַרזייער פון באַנק גאַספּאַראַסטוואַ קראַיאַ וועג, גענעראַל גרעצקי, די דעלעגאַציע האָט אויך אינטער-ווענירען אין איבער-מיניסטעריום, וואו מ'האָט זיי צוגעזאָגט זיך צו בעמיהען שאַפּען אַרבייט פּאַר די אַרבייטס- לאָזע.

דער מאַגיסטראַט וועט בעקומען אַ מיליאָן זל. אויף עפענטליכע אַרבייטער (2) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטילט האָט זי דעלעגאציע פון ד יסעוואָ-ארבייטער אינטער-וועניר אין וואַרשאָ. זי איז אויפגענומען געוואָרען דאָרטן (2) מיר סאָכען פֿלעק בעקאנט, שו שווי און קודצען האָט זיך אָנהויבען די צוהינג פון דער גרויסער צפ-סער מלוכה-לאַסטריי- ים העלען ווערען אויפגעלעזענע 105,000 נעוונטען און 23 פרעזיעס אויף דער אַרבע- מינע סופט פון 32 מיליאָן 1.51 יודער חז"לער לאָס פון נעוונטען! הויפּט- נעוונטען 1,000,000 1.51 יודער, העלכער וואָרט הענען זיך בליק און האַויל-ווי- דער אונטערשיצונג קויפֿן אַ זאָס פון דער 1-פער קלעס און דער בערוואַסער קאָלעסוואַ פּיעטראָווער 22 פּיעטראָווער 66 פּאַבליאָניץ פֿל. דאָמבר. 8 נוצט אויס די געלענענהייט!

אויסגענארט א 1/6 חרקה פון ארהויז און זי פערזעצט פאר 25000 זלאטים

געו. „איל-וואָקאָס קאַמפּ.“ וועלכע קרעדיטירט אים אויף גרויסע סומעס וויל האָבען דערטאָוים אַ הויפּר- טעקאָרישע פּערזענלעכע. די לעוואָוויטשע האָבען דעריבער פּאַרגעשלאָגען צוגענומען פּראָפּעסאָר סקין פּאַר אַ שטאַף, איבערשרייבען אויף זיין נאָמען די מאַשינען און די פּאַפּירס-אינאָרדנען, וועלכע זענען צוזאַמען ווערט 1800 דאָלאַר וועט איהם אויס- גען. „איל-וואָקאָס קאַמפּ.“ וועלכע קרעדיטירט אים אויף גרויסע סומעס וויל האָבען דערטאָוים אַ הויפּר- טעקאָרישע פּערזענלעכע. די לעוואָוויטשע האָבען דעריבער פּאַרגעשלאָגען צוגענומען פּראָפּעסאָר סקין פּאַר אַ שטאַף, איבערשרייבען אויף זיין נאָמען די מאַשינען און די פּאַפּירס-אינאָרדנען, וועלכע זענען צוזאַמען ווערט 1800 דאָלאַר וועט איהם אויס- גען.

דער מאַגיסטראַט שטעלט אויס וועק- סלעי אויף און האלב מיליאן זל. (2) כּדי צו דעקען די חובות האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען אויסצושטעלען וועקסלען אויף אַן דערהאלבען מיליאָן זלאָטעס מיטן צאהלונגס-טער- מין ביזן 30-טען אַפּריל 1932. די ביהודשע-קאָמי- טעיַ ביים שטאַט-ראַט האָט שוין דעם פּאַרשלאָג פון מאַגיסטראַט אַקצעפּטירט און וועט איהם פּאַרלענען דעם שטאַט-ראַט צו בעשטעטיגען.

היינט און פאלגענדע טעג! פרעכטיגע קלאנג-מיטעל-ווערק נעש- פון אויפן גונד פון הילטאישען זע- בען און ליבעס-וואונדערעס פון מען- גאטען פון דעם וואונדערשענעם לאַנג- פון כּשופֿ-דיגען טאַנגאַ - דער פרעהלי- כער מאדריד Ramon Novarro Dorothea Jordan אויסערן פּאַנגראַם: פרעכטיגע סלאַנג-צונאָבע א.נ. נירער מיט די אַקסאָבאַטעס אַנהויב און געווענליכע טעג 4.30 נאָכמיטען שבת, וואָס און יום-טובֿ 1 נאָכמיטען פּאַפּולערע פּרױווען.

היינט פרייטאג, דעם 8-טען מאי, 9 א זיגער אין אונזער- שבת, דעם 9-טען מאי 3 פארשטעלונגען: 12 א זיגער ביטאג גרויסע פריה- מארגען-פארשטעלונג צו די נידריגסטע פרייען פון 50 גר. אז. 4.80 נאכמיטאג פון 75 גר. אן, אן 9 א זיגער אונזער צו נארמאלע פרייען דער טויבער" שפילען: דראַפּע אין 3 אַקטען פון דוד בערגעלסאָו. אסתר וון טעכטער - דינה קניג - נבאייט - בשש קשהן שולק - ש'דמש - דוד בורנבוים 1-טער מעהל מוחר-דוד אולרין לימע ש'דינס ביי בוק-רבקה נעה 2-טער מעהל-סוחר - נעווינערסער - יעקב קודנעווער ארבייטער, סוחרים, פאליציי, מויבער - יוסף קעמען אינסענוועזיע אין רעווי: דוד הערמאן. רעקאָרדעס און קאָסטימען: יוסף שליוויוואַס. אדמיני. הייטער. א. נאריעלאָוו. בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָרי פון ה' ראָטנבאַר. (פּיעטרויקאָווער 38) און פון 6 א זיגער אין אונזער אין דער קאסע פון סעאסער.

היינט פרייטאג, דעם 8-טען מאי, 9 א זיגער אין אונזער- שבת, דעם 9-טען מאי 3 פארשטעלונגען: 12 א זיגער ביטאג גרויסע פריה- מארגען-פארשטעלונג צו די נידריגסטע פרייען פון 50 גר. אז. 4.80 נאכמיטאג פון 75 גר. אן, אן 9 א זיגער אונזער צו נארמאלע פרייען דער טויבער" שפילען: דראַפּע אין 3 אַקטען פון דוד בערגעלסאָו. אסתר וון טעכטער - דינה קניג - נבאייט - בשש קשהן שולק - ש'דמש - דוד בורנבוים 1-טער מעהל מוחר-דוד אולרין לימע ש'דינס ביי בוק-רבקה נעה 2-טער מעהל-סוחר - נעווינערסער - יעקב קודנעווער ארבייטער, סוחרים, פאליציי, מויבער - יוסף קעמען אינסענוועזיע אין רעווי: דוד הערמאן. רעקאָרדעס און קאָסטימען: יוסף שליוויוואַס. אדמיני. הייטער. א. נאריעלאָוו. בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָרי פון ה' ראָטנבאַר. (פּיעטרויקאָווער 38) און פון 6 א זיגער אין אונזער אין דער קאסע פון סעאסער.

היינט פרייטאג, דעם 8-טען מאי, 9 א זיגער אין אונזער- שבת, דעם 9-טען מאי 3 פארשטעלונגען: 12 א זיגער ביטאג גרויסע פריה- מארגען-פארשטעלונג צו די נידריגסטע פרייען פון 50 גר. אז. 4.80 נאכמיטאג פון 75 גר. אן, אן 9 א זיגער אונזער צו נארמאלע פרייען דער טויבער" שפילען: דראַפּע אין 3 אַקטען פון דוד בערגעלסאָו. אסתר וון טעכטער - דינה קניג - נבאייט - בשש קשהן שולק - ש'דמש - דוד בורנבוים 1-טער מעהל מוחר-דוד אולרין לימע ש'דינס ביי בוק-רבקה נעה 2-טער מעהל-סוחר - נעווינערסער - יעקב קודנעווער ארבייטער, סוחרים, פאליציי, מויבער - יוסף קעמען אינסענוועזיע אין רעווי: דוד הערמאן. רעקאָרדעס און קאָסטימען: יוסף שליוויוואַס. אדמיני. הייטער. א. נאריעלאָוו. בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָרי פון ה' ראָטנבאַר. (פּיעטרויקאָווער 38) און פון 6 א זיגער אין אונזער אין דער קאסע פון סעאסער.

שניידט היינט אויס דעם ערשטען הופאז פון אונזער גרויסען פרייהלינגס-פרעמיען = קאנקורס

די געבויע רשימה פון אונזערע ווערטפולע פרעמיעס וועט פערעפנטליכט ווערען אין זונטאנדיגען נומער.

קופאז 1-2

פון גרויסען פרעמיען-האנקורס פון „נייעס פאלקסבלאט“ כדי זיך צו בעטייליגען אין פרעמיען-קאנקורס אין גענוג צו צושטעלען ביליג 30 קופאזען

piegić co za zmarłowiec
A muszę one być?... Nie da się tu nic uczynić?... Ależ owszem, proszę Panią przeciw znakomite środki: krem i mydło

Leschnitzera
które uwolnił Panią od piegów i uchronił nadal przed nimi.

Preparaty Leschnitzera działają zadziwiająco. Krem 3:15 weszędzie do nabyć w mydło 2:00. Gdzie niemie. wprost: Aptekarska Gracjana 1 Ska, Białystok.

פאפולערע הערש לעקערס-פאר-שטערונג פאר יוד. ארבייטער

אויס דעם נאמען פון הערש לעקערס, וואס פערקערפערט אין זיך די העראישע געשיכטע פון „בונד“, וועבען זיך פערשידענע לעגענדעס. עס עס איז שוין ארום דעם נאמען געשאפען געווארען אייניגע דראמען, עס זענען אנגעשריבען געווארען א גאנצע רייה זכרונות פון יענער צייט, ווען דער ווילנער שוסטער, דער בונדיסט הערש לעקערס האט אלס ענטפער אויף די געוואלדאטען איבער די ווילנער בונדיסטע, וועלכע זענען געשטאנען געגן ווארען פאר בעטייליגען זיך אין דער „אידעאליסטישער סטראזע“ פון „בונד“ — געשאפען אויפ'ן צארישען גענעראל פאן וואל און דערפאר אומגעקומען מיט א העלדען-טויט אויף דער תליה.

די דאזיגע לעגענדע הערש לעקערס איז אין א הערליכער פארם געארבייט געווארען דורך אונזער גרויסער דיכטער ה. לייזיק אלס דראמאטישע און ווארטע און די דאזיגע דראמע אויס-געפיהרט געווארען דורכ'ן ארטיגען „קאלא-סע אטער מיטן“ בעריהמטען ארטיסט משה ליפמאן. היינט-לאנג איז הערש לעקערס געשפילט געווארן רען ביי אומאויסגערעווענהייטען דערפאלג.

איצט שפילט דאס ווארטאווער קאלא-סע-טער אין לאדזער פיליארמאניע זאל, און זונטאן דעם 10. ה. ה. 8.30 אונטער קומט פאר א פארפילער פארשטעלונג פון הערש לעקערס פאר די לאדזער יודישע ארבייטער.

פאר דער פארשטעלונג וועט ראטמאן לויט טענשימן דערפערען אדום: הערש לעקערס — דער העלד פון די יודישע ארבייטער.

פון דער יודישער „טעאטער-הומיר“ ביים „הומיר“

היינט, פרייטאג, דעם 8. מאי, 9 אונטער קומט פאר אין „הומיר“, ביי דער יודישער טעאטער-סטודיע א שמועס מיט דער בעטייליגונג פון בעקאנער טען לאדזער דיכטער משה בראדערזאן. ביים מיטגלידער ווערען נאך פערשידענע יעדן שבת פון 3-4 נאכמיטאג און יעדען זונטאג און מיטוואך פון 9-10 אונטער אין לאקאל פון „הומיר“, אל. קאשטשוסקא 21.

מעלדונגען

החלוץ המרכזי, צעגעלנאגא. שבת, דעם 9. מאי, 9 אונטער קומט פאר דער המשך פון דער אלג. פערזאנלונג אלע חבריהם ווערען אויפגעפאדערט צו קומען פרינקטליך. דאס פרעזידיום. 2751

קאמפניקאט. צו אלע יודישע מעפעל-טישער-מיטער, לאזן אזוי ווי דער טישלער-צען ברוש. 7 האט אדום געפיהרט די אקציע וועגען די ווייסיק קרענענצען מאכער און נארימירט דאס גאנצע פאך, האפען מיר גלייכצייטיג געשטרעבט דערצו דאס די מע-בעל-טישער זאלען זיך צוזאמענרעדען און און געהען אן אקציע אויסצובעסערען די איינציגע טוי-עריגע לאגע. צו דעם צוועק האבען מיר זיך גע-ווענדעט צום טישלער-צען פאלודניאווא 4, אז ס'זאל צוזאמענגערופען ווערען א געמיינזאמע פער-זאמלונג פון די מעפעל-טישער פון ביידע צענטערן צום בעדייערען האבען מיר בעקומען פון טיש-לער-צען פאלודניאווא 4 אנטעסער, אז די מיט-גלידער פון דעם דערמאנטען צען נויטיגען זיך נישט אין קיין שום אקציע אויסצובעסערען זייט לאגע. דעריבער געפינען מיר פאר נויטיג זיך צו ווענדען צו אייך יודישע מעפעל-טישער אין לאדז און ווי די לאגע אונזערע איז זעהר א מרויעריש קומט זונטאג, דעם 10. ה. ה. 7 א זינגער אין אונטער אויף דער פערשידענע יודישע קומט פאר אין אונזער צען ברוש. 7. מיטגלידער און נישט מיטגלידער ווערען גערופען. מיט אנטאג די ארגאניזיר קאמיטע.

Doktor KLINGER
ספעציאל-ארצט פאר ווענער-שע. היינט און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
עהמט אן פון 9-11 פרייה און פון 5-8 אונטער און פון 1-2 נים אין דער, לעקטשינע פיעריקאחוד 62

היינט זאל אנקומען די דעציזיע פון לאנדאן וועגען דער לאדזער האנדערס-באנק

די קאנפערענצען אין לאנדאן צווישען די ענג-לישע באנקירען און די פערטרעטער פון דיפולישע אקציאנערען וועלכע האבען זיך אנגעהויבען די-סטאג זייערען נאך, מין איצט — זעהט אויס אז נאך צו קיין ענדגילטיגען רעזולטאט נישט געק-מען.

בעטען איז קיין ווארט אריינגעפארהען די-דען פרייטאג, דעם 8. מאי, 9 אונטער קומט פאר אין „הומיר“, ביי דער יודישער טעאטער-סטודיע א שמועס מיט דער בעטייליגונג פון בעקאנער טען לאדזער דיכטער משה בראדערזאן. ביים מיטגלידער ווערען נאך פערשידענע יעדן שבת פון 3-4 נאכמיטאג און יעדען זונטאג און מיטוואך פון 9-10 אונטער אין לאקאל פון „הומיר“, אל. קאשטשוסקא 21.

מאגיסטראט מאנט השבוע פון הרואות פאר ארבייטסלאזע וועלכע ער האט אויסגעגעבען אין 1924 יאהר

דען פרייטאג, דעם 8. מאי, 9 אונטער קומט פאר אין „הומיר“, ביי דער יודישער טעאטער-סטודיע א שמועס מיט דער בעטייליגונג פון בעקאנער טען לאדזער דיכטער משה בראדערזאן. ביים מיטגלידער ווערען נאך פערשידענע יעדן שבת פון 3-4 נאכמיטאג און יעדען זונטאג און מיטוואך פון 9-10 אונטער אין לאקאל פון „הומיר“, אל. קאשטשוסקא 21.

מאגיסטראט הרינט א הלואה פון א האלבען מיליאן ז' אויף האנאליאזיע ארבייטער

דען פרייטאג, דעם 8. מאי, 9 אונטער קומט פאר אין „הומיר“, ביי דער יודישער טעאטער-סטודיע א שמועס מיט דער בעטייליגונג פון בעקאנער טען לאדזער דיכטער משה בראדערזאן. ביים מיטגלידער ווערען נאך פערשידענע יעדן שבת פון 3-4 נאכמיטאג און יעדען זונטאג און מיטוואך פון 9-10 אונטער אין לאקאל פון „הומיר“, אל. קאשטשוסקא 21.

זעלבסטמארד פון א יאהר 14 יונגער צוקריג'יג יוד מיט שוועסטער און זיין ארוינזשישע א זיין

דען פרייטאג, דעם 8. מאי, 9 אונטער קומט פאר אין „הומיר“, ביי דער יודישער טעאטער-סטודיע א שמועס מיט דער בעטייליגונג פון בעקאנער טען לאדזער דיכטער משה בראדערזאן. ביים מיטגלידער ווערען נאך פערשידענע יעדן שבת פון 3-4 נאכמיטאג און יעדען זונטאג און מיטוואך פון 9-10 אונטער אין לאקאל פון „הומיר“, אל. קאשטשוסקא 21.

יודיש פאלקס-טעאטער, זונטאג 17. מיט'ן אנטיל פון דער בעליבטער ארטיסטין רעגיןא באומאן.

נאר 2 פארשטעלונגען פרייטאג פון 60 נאשן ביז 2 זל. מארגען, שבת, דעם 9 טען מאי, 4 נאכמ. די בעליבטע פיסעס, וועלכע איז געשפילט געווארען מיט א גרויסען ערפאלג.

גערה. ליבע. שאנדע אין 4 אקטען פון זאלמארעווסקי. היינט-טאג, רעגיןא באומאן.

מארגען, שבת, דעם 9 טען מאי, 9 אונטער — צום ערשטען מאל אין פאלקס-טעאטער די פיסעס, וועלכע אלע מונען קומען זעהן. שפאנענד! האמיון סענסאציאנעל!

די ווייסע שקלאפין אין 4 אקטען פון זאלמארעווסקי.

אלע דאלען זענען פערטיילט דורך די בעסטע כוחות פון ארטיסטען-אנסאמבל בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פאלקס-טעאטער. אדמיניסטראטאר: נארישטיין.

קלאנג-פילם-טעאטער „CASINO“

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער משעכישער פילם, וועלכער איז פרייאמאל אריבערגעגאנגען נאך איראפא א. נ.

איהר בהיריל (ריבעס-ליד) 100-פראנץ. קלאנג-פילם.

וואס ווערט גערעדט משעכיש. מאכט פון געפיהלען פון א מוטער אין גיהנום פון ליי-דען דורך וועלכע עס רייסט זיך ארויס די פערשטויבען דורכ'ן מאן, פרוי און מוסער. אין די הויפט-טאגן **MAGDA SONIA** דער סינדיקאט אריבערגעגאנגען אויסערן פראגראם. מיט ארטיסטן עקראן אין לאנד-אנסאמבל-טעאטער. קנאבי פון די טעאטער אין געה. טעג 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג-פרייהאייגען-פארשטעל. פון 12-3 נים

נתן שפיגעל אין לאדז

בעטען איז נאך א טורנע איבער איראפע געקומען צוריק קיין לאדז אונזער פרייער, דער בע-קאנער קונסט-מאהלער נתן שפיגעל. ה' שפיגעל האט אויף זיין טורנע געהאט גרויס ערפאלג. פארט אין לאנדאן.

איצט פערבלייבט ה' שפיגעל אייניגע חדשים אין פוילען, וואו ער וועט פאר זיין אונטערפארען איינארבעטן אן אויסשטעלונג פון זיינע לעצטע אר-בייטען. וואס ער האט פערטיג געמאכט אין איטאלי-ען און פראנקרייך.

אויף הערבסט קלייבט זיך דער קונסטלער קיין א"י און פון דארט קיין אמעריקא.

הויז-ווירטנס העלפען די ארבייטסלאזע

מיט דאך שטענדיג לענקען די אויספערקאמ-קייט אויף דעם, אז אין פוילען וואלט נישט געווען קיין איין ארבייטסלאזער, ווען אלע הויזווירטנס וואלטען געקויפט אויסשליסליך נאר איבערנעמישע אויסארבייטונגען. ביי יעדען איינפאלג דאך מען זיך אליין געוואסענען מאכען וויפיל ארבייט-לאזע פאמיליעס מוזען ליידען הונגען און בוים! מיט דאך אלעז גישט קויפען קיין אויסלענדישע ארבייטונגען זענען בעסער פון ביליגען. פאר בע-זונדערע, וואס זענען ווערט רעקאמענדירט צו ווע-רען אין די מארקע - זיין פון דער פאבריק Kolo-tay (סידמארקע, וואס-ברעטעל) פון דער גרעסטער נישט קאנצענטרירטער זיין-פאבריק אין פוילען.

ענטגילטיגע ליקווידירונג פון דער שקל-אקציע (האמוניקאט)

מארגען איז דער לעצטער טערמין, וואס איז געשטימט געווארען פאר דער ליקווידירונג פון דער היינטיגער שקל-אקציע. אלע ציוניסטישע גרויסע ווערען דארפן היינט ערלעדיגען די שקל-חשבונות און איבערגעבען דעם ארטיגען שקל-א-מיטען די תלושים פון די פערקויפטע שקלים, אין געזעסאל וועלען די בערעפענדע שקל-זאחלער פערלייען דאס וואהל-רעכט צום קאנגרעס.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע וועט באלד דע-רויף פערעפענטליכען דעם וואהל-קאלענדאר מיט די גענויע טערמיןען אין צוזאמענהאנג מיט די בעפארשטעהענדע וואהלען צום 17 טען ציוניסטישען קאנגרעס, וואס ווערט צוזאמענגערופען קיין זאזעל.

פארשונגען

מארגען שבת, 8 אונטער קומט פאר אין דער גאלקס-אניווערסיטעט ביי דער ציוניסטישער אר-גאניזאציע (שרידימסקא 29, פרייער צענדלינג-בא 4) א פארלעונג אין דער העברע-ידישער שפראך פון דער יודישער פרענקעל אדום: „דאס ווערען פון וויין בכלל און פון יודישען וויין פרייט“.

הלאנג-הינא-טעאטער Grand-Kino

היינט און פאלגענדע טעג! ס'זו פון סענאן! נייעסטער פילם!

Maurice Chevalier

אין פילם א. נ. „האוויארניעלע“ ער שפעטסט אויף געזעהלען און אויער ער דאס איז „נאריש כהור“

MARICE CHEVALIER
IVONNA VALLEC
די איז דן שעהנע שפילער אויף די דעם ביי דעם שפילער די הויפט-טאג און דעם פרייהאייגען-פארשטעל פון א. נ. סענאן.

קנאבי פון די טעאטער 4.15 נאכמ. לעצטער טעג 10.15 אונטער, שבת און זונטאג 12-10 נאכמ. פרייטאג פון די טעאטער אויף די 1-10 טעאטער פון 1 זל. אויף די פרייהאייגען-פאר-שטעלונגען צו 75 נ. און 1 זל.

פאסטרום און פרייהאייגען-פארשטעל פון 6 טעג אונטער 8 זען בעסטע (רויסע קאליר)

OAZA, נארומאוויטשא 20
 שבת, דעם 9טן סעפטעמבער 10 אויבער אוועק קומט פאר א
פרייהלינגס-אווענד-פעסט
 מיט אקראבאטיש - גימנאסטיש - פלאסטישער דעמאנסטראציען,
 אויסוועהרט פון דער עלטערער קלאס
Z. Kruszoŵny i M. Alpernoŵny
 לטובת דעם יודישען פרויען-שווי-פעראייני-
 אונטערזעהליכע אפטיילונג. גליקס-ראד, בלומען-שלאכט.
 פרויען פון די בילטענע 5 זל. צו בעקומען אין דער קאנצע-
 לארע פון יודישען פרויען-שווי-פעראייני, זשעלאנא 11 און ביים
 איינגאנג אין סאָג פון דער פערזענליכע.

OAZA, נארומאוויטשא 20
 שבת, דעם 9טן סעפטעמבער 4 אויבער נאָכט. קומט פאר א
פארנאכט-פערוויילונג
פאר יוגענד
 מיט א סאָנג-דעמאנסטראציען אויסוועהרט דורך די קינדער-קלאס
Z. Kruszoŵny i M. Alpernoŵny
 לטובת דעם יודישען פרויען-שווי-פעראייני-
 טענע. - גליקס-ראד. - איבערזעהליכע
 אונטערזעהליכע צו זל. און 1 זל. צו בעקומען אין דער קאנצע-
 לארע פון יודישען פרויען-שווי-פעראייני זשעלאנא 11 און ביים
 איינגאנג אין סאָג פון דער פערזענליכע.

נוה אין דער בעוואוסטער פירמע פון אייזען-מעבל-פאָבריק
I. B. WOŁKOWYSKI, ŁÓDŹ
 פאָבריק-לאָגערי:
באַרוטאוויטשאַ (דויעלנא) 11, סעל. 137-70
איז: א מבעסעמבע
 און דער גרעסטער אויסוועהרט
 פון מעטאל-בעמען, מאטרא-
 ציען פערשידענע סארטען. קינדער-
 וועגעלעך אין א גרויסן אויסוועהרט
 פערד-בעמען, האַלצערנע אין מעטאלע-
 נע וואָס געשרייען. סערוויצען, וויסע-
 מאשעקעס, איי-קאָסטעס, וואָגעס.
 קינדער-בענקלעך, ראָוערען א.ד.גל. בעדייטענדיג נידריגע פרייזן
 בעמערסונג: פערליהונג פון בעמען אויף וואָס פערזענליכע

פאר הינדער
 קאָסלאַדען די
פאָלדמילך (Vollmilch) שאקאלאדע
Kostma (פריער "Sarotti")
 דאס בעסטע און געוונדעסטע !!
 פערלעגונג איבערזעצן !!

Dr. HELLER
 ספּעציאַליסט פאַר הויט-
 ווענדערשע קראַנקייטען
 און מענער-שוועכע.
נאַרוואַס 2 סעל. 78-89
 נעמט אָן פון 10 פרייטאָג
 פון 4-8 פרייטאָג. ס'פרייט
 ספּעציאַל פון 4-5 נאָכט.
 פאַר אונטערזעהליכע
 לעשטיגע-פרייזען.

Dr. med. W. Eychner
 נייטקאָלאַג-אָפּטשער
 זערווער 11
 סעלעסאָן 134-72
 נעמט אָן פון 2-3 נאָכט.
 און פון 7-9 אוועק.

Dr. MED. J. PIK
 אַל. Żeromskiego 36
 ביים גרינעס מאַרק
 סעל. 175-50
 נערוון און איבערזעהליכע
 ספּעציאַליסט פאַר
 נעמט אָן פון 3-4 נאָכט.

ס'ווערט געזוכט
 אַ קוואַליפֿיצירטער
שפּולער (י)
 צו וויר
 צו ערפּווען אין אַרמ.

ס'ווערט געזוכט
 פון זאָפּאַרט אַ האַנד-
 נייהער צו דאַמען-
 בעשטעלען ביי
אַ זיידמאַז
 וואָסאַדניאַ 49.

ס'ווערט געזוכט
 אַ זיידמאַז פאַר אַ
 און צוויי פּענסטער-
 שטער שטאַק. ס'קען אויך
 זיין פאַר בלוזן שלאָפּען
 זאָכטאַדניאַ 11 ביי ריינע.

צו פערמיטען
 1 צימער מיט אַ באַלקאָן
 און צוויי פּענסטער-
 שטער שטאַק. ס'קען אויך
 זיין פאַר בלוזן שלאָפּען
 זאָכטאַדניאַ 11 ביי ריינע.

בויכהאלטעריע
אייןפאכע און דאפערמע
 איסעליענישע און אמעריקאנישע
 הויט טעניש-שטייבערן און רעכענען יענען אויך אויס
 נארגולד פאר 30 זל. מיט א קורצע סעקונדע און פערלוק
 פון 1 חורש 20 זל. ברויט טעניש-שטייבערן אין סאָג פון
 3 טאָכטער וואָס זל. קליינסקיענא 50, קווער-אָפּוועקען
 1-טער שטאַק. ס'ר ערפּווען אויך פאַרשטאַנדענע הענד-
 דראַג-אָפּוועקען און ספּעציאַליסט

WAŻNE DLA LETNIKÓW!
Wypożyczamy
Aparaty Radjowe
NORA
 113 Lampowe,
 NA SEZON LETNI.
"ELEKTROS-RADJO", Łódź
 Śródmiejska 5, tel. 156-59
 (dawniej ul. Cegielniana 26).

טויט-און קאַרט-לאַגער
Sz-MAROKO
לאַדזש באַוואַמיעסע 2
 פּראָנט, 1-טער שטאַק, סעל. 159-48
 ע פּאַסעלעט צום פרייהלינג און וואָסער-סאָוון
 אַ גרויסען אויסוועהרט פון די נייטעסע און בעסטע
 דאַמען-און הערערען-שטאַפּען.

ODCISKI
KLAWIOL

יעדער איינציגער
מעבעל
 האַמזיק און פּערזענליכע
 פּערזענליכע און פּערזענליכע
 און פּערזענליכע און פּערזענליכע
 די וואָסען, פּעלצען, גליי-מאַשינען, נאָרדערזעצן און
 צאָהלען די העכסטע פרייזען
א.א.וייצמאַז שטוקעוויטש 23
 סעלעסאָן 191-00.
 ביי מיר אין שטענדיג פּערשידענע געזעצט
 מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פּערקויפּען.

זאל יעדער וויסען!
 און אין מיי
מעבעל = געשעפט
 בעקומט מען מעבעל ענצעל און סאַמלעטען
 צו קאָנקורענץ פרייזען ביליגער ווי
 איבעראַל און מיר טוישען אויס אלע מעבעל
 אויף ניי צו צוגעבליכע פרייזען.
וואָלדשאַנסקאַ 11
 ווייננאָרד און וויינבלום.
 קומט איבערזעהליכע אייך!

DR. MED. KALTRECHT
 ספּעציאַליסט פאַר הויט
 און נעשעלעכט-קראַנקייט.
 נעמט אָן פון 8-10 פרייטאָג
 און פון 6 ביי 8.30 פרייטאָג.
 וואָס פון 9 ביי 12 נאָכט.
פיעטריקאווער 10
 נעמט אָן אין לעשטיגע
 סאַניטאַט 8 Śródmiejska
 פון 1230 ביי 130 נאָכט.

צו פערקויפּען
 אַ קאַנסטרוקטאָר צו לע-
 דעס און אַ שווייצערשע
 מאַשין אין אַ גוטען צו-
 שטאַנד. צו ערפּווערען
באַזאַנאַ 2
 אין נעוועקע.

אַ מעדעל
 פון 16 - 17 יאָר צו
 צייטען אַרבייט בילד גע-
 לטאַלען קען זיך מעלדען
 וואָסאַדניאַ 16 ת. 15

סינא-מעאטער
ZACHĘTA
26 זגערוזשער 26
 היינט און ווי מערע מענ!
 גרויסער דאפערמעטער שלאגער-פראגראם!
די שלאכט ביים סאם
 דראַפּע פון די צייטען פון דער גרויסער וועלט-מלחמה.
"פאָטערליכע פּערנעניגענס"
 פּרעסטיגע קאַמפּדיז. אין די הויפט-קלאַסען:
LEW CODY i AILEN PRINGLE
 אַנהויב פון די סעזאָנסן: אין געווען 4 נאָכט. שבת, זונטאָג
 און יום-טוב-12 בייטאָג. דער זאָל ווערט מעכאניש ווענטילירט

וויכטיג פון ווידע-בעזיצער און לעמניקעס
 די לאַנג יעהריגע פאַבריק פון
שאַמאַט-אייזען און הויכע
מ. נירענבערג
פילסודסקיענא (וואָסאַדניאַ) 50
 טאַכט בעקאָנט דאָס זי בויצט אַ רייכען אויסוועהרט פון
 פּערשידענע קויכען און אייזען. און נעמט אויך אַן אלע אַרט
 אַרבייטען אויף די אַרומיגע וואָס וואָסאַדניאַ פאַר אַן אַקוואַרע-פּרייז.
 מיט אַכטונג **מ. נירענבערג, וואָסאַדניאַ 50**

אַכטונג, וויכטיג נייעס !!!
 מיר מאַכען בעקאָנט, און צוליב דער בעקוועהמליכקייט פון
 אונזער וו. קינדער, ווערט אונזער לאַנג-בעקאָנטע
יוריסטען-פירא און פּערמיטלונגס-פירא
 ביים יוד. אינוו. פעראייני, פּאַלנצנא 28
 פון זונטאָג, ד. 10. מאַר, ד. איבערזעהליכע אין צענטרום סאָסאַ
צוויי פאַרדניאָווא 8 (גליקלאַ פון האַיאַס)
 וואָס עס ווערט ווייטער אונטער דער פּערזענליכע לייטונג פון בעקאָנטע
 יוריסט י. ראַפּאָרט ערפּווערט און איבערזעהליכע אלעלי שטייער-
 מיליטער, היפּאָטעק און געריכטס-ענינים. מיר שרייבען
 אַמפּלעסען לויטן אויסטאַה פּערשידענע ביטעס און אפּעלאַציעס
 אין אלע אינסטאַנצען.
 בעלז: פון 4-6 יוד. עצה און ספּעציעל אין מיליטער-
 פּראָצען, ווי וועגען איינציגע שפּייזער א.א. מאַשין-שרייבען, פּער-
 איינס-ענינים, סאַמאָווען, לענאָליאָציעס, איבערזעהליכע.
סלויזוועס אויף גאַנץ פּוילן (אין סאָג פון 24 סעה)
 לעזט אויך נישט פּערמיטירען פון ווייניק-שרייבערס.
 מעסיג פון 8-9 אוועק און איבעררייס.
 קומט און איבערזעהליכע אייך!
 2701

זיכערע הילה און א רפואה
 אַהו אַ אפּעראַציע און בלוט. אַהו אַ מעסער און
 אַהו בלוט-פּערגיפּטונג פאַר קראַנקע אויף טילעס פאַר
 מענער ווייבער און קינדער, פּערשידענע קאַליקעס
 אין גוה פאַר הויטערס און פּיס
 פּערלעזט אויך נישט, הייך
 דער ווייניקע-בראַך הערט גרויס
 שווייז און מענשען-קאַפּ, אַדער שווי
 ווי אַ העמאָפּילאָז און עס פּעלען אַרונ
 אין דעם מוט און דער קראַנקע און
 און אַ גרויסער סכּנה וואָס פּערדירטען
 די קייסעק הערט קר בראַנדז און
 שפּערלוק, ספּעציעל נאָכטע העל-
 פּאַנסטען אויסגעצעכענע טעט דורך
 גרויסע פּאַנסטען מיט סכּנה צו-
 הערלונג און פון דעם פּאַנסטען
 דאָס פּאַנסטען בעזונטען ווערט דעם שפּאַרפּון און נעשעלעכטען
 ברוך, אויך פּאַנסטען פּענסטען מיט היל-קאַנסטען און ספּעציעל פּער
 פּערקויפּען און און טאַמ-אָס פּאַנסטען אַפּוועקען אין די שווי. קאָנסטאַנט
 לעבען פּיס און הערט, נאָכטע זענען פּער די גרעסטע קראַנקע שרען.
 ספּעציאַל פון 9 ביי 1 נאָכט און פון 3 ביי 7 אין אַקטער.
אַרמאַפּערישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
 פּענסטען און דאָס פּערזענליכע ערפּווערען פון די קראַנקע אין אַהו-
 פּערגיפּטונג, יוריסטען העבען אויסגעצעלעט פּעלנערע אונטערזעה-
 ספּעציאַליסט פּאַנסטען פּאַנסטען פּאַנסטען פּאַנסטען. ד. י. מאַ-
 רישלער, פּאַנסטען דורך בר. קייטלאַנאָסטי און אויך שרענע.
 מיר נעמען אויך אַן פּערזענליכע פּאַנסטען פּאַנסטען-קאַנסטען.
דאַנהוואָונג
 ווי 20 יאָר האָט אַן געליטען אויף ביינע וויסען אויף נעשען-
 לעבן, אויף העם ליבן געווען 2 פּאַנסטען. הענט אַבער שרענע דעם ה'
 י. ראַפּאָרט אין דער הוואָלדשענאָס 10, מיר אויך פון בעם טעלען
 לעבען. אַ טאַג דעם פּערזענליכע בעזונטען האַלבער העם מיר דערהאַלען
 פּאַנסטען-לעבען, פּאַנסטען ביינען אַהו און מיר פּערגיפּטען דענקען-קאַנסטען.
Szulem Wallach.

אויפ'ן איצטיגען סעזאן

איז די פירמע פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון:
שלאה-צימער, עם-צימער, קינדער-צימער א.א.וו.
האמפלעמע איינריכטונג, ווי אויך ענצעלנע שטיק
צוליב'ן קרייזס זענען די פרייזן רעדווצירט אויף 50%
MARKOWICZ i NASIELSKI PIOTRKOWSKA 6
TELEFON 149-71
Poludniowa 10 22:25

מעבער

איז אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפעהלט
די גרעסטע און רעיעלסטע פירמע אין לאד
קומט און איבערציגט אייך!

איר פילהארמאניע: סוגעסטיווע היילונג און היילונג מיט קרייטעכצער פון

אין דער בעליכטונג פון דער מאן-
דערנער מעדיצין, וועט רעפערירען
לענג-יעהריגער מיטארדייטער פון אסקאר וואינאווסקי פון אוניווערזיטעטס-קליניק אין בערלין און
ווייץ, געווי. פלאט-ארצט פון דער עסקערדע אויפ'ן ווייטען מורה.
(1) ערקלערונגען פון די מעטאדעס פון אסקאר וואינאווסקי, (2) אונבערעניגטע כעמיע אדער רעפערירען, געוועב, (3) סוגעסטיע אין דער היילונג, (4) נייע וועגען אין דער מעדיצין.
בילעטען צו 1 זי, 1.50 און 2 זי. שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע סעגליך פון 10.30 פריה ביז 2 נאכמיטאג און פון 4 ביז 7 א זיגער אין אונטער.

היינט און פאלג. טעג! גרויס לעבענס-מיסטערונערק. וואס ערשטיגט מיט זיין מיכטיגער קינסטלערישער אויפפיהרונג
אין די מענער-ראָלען:
Ernest Torrence i Don Alvarado
Lily Damita
אין איהר בעסטער טריומפאלער
קרעציע אין פילם א. נאָמען:

Kino-Teatr Spółdzielnia
40 Sienkiewicza 40
ארטעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' צ. סאנמאר.

שילענען - פוילענס אפעל פון אויג פילם פון לאַנד-קעמניש
אנהויב פון די סעאנסען אין געווי. טעג 4 נאכמ., שבת, זונטאָג און יום-טוב-2 בייטאָג.
לעצטער צו 40 גר. און 60 גר.
אויפ'ן 1-טען סעאנס זענען די פרייזן פון אלע פלעצער צו 40 גר. און 60 גר.

אין דער
LUCY DORAINE
און דער
I Alfons Fryland
היינט-טעג! ווי אויך זונטאָג און יום-טוב.

היינט און פאלג. טעג!
(2) שלעזיען - פוילענס אפעל פון אויג פילם פון לאַנד-קעמניש
(בעקאנט פון פילם „אויפ'ן מזרח היין נייעס“) אין זיין לעצטער און בעסטער קרעציע א.
"טויט-מאנשאפט"
אויסערן פראָגראַם: קלאַנג-צוגאָב
פון בעקאנטע קאמיקער! -
CONRAD NAGEL, Kay Johnson, Carmel Meyers

הילאנג-קינא-טעאטער
LOUIS WOLHEIM
די יחידע דראַמע. די אַקציע האַלט אין שפּאַניע ווי
צושוינער פון אַנהויב ביז'ן סוף. אין די איבריגע ראָלען:

היינט און פאלג. טעג!
דער אַבנאָט פון אלע
אין דעם פרעכטיגסטען קלאַנג-מיסטערונערק
שפּאַען אויפ'ן גרויסן פון סענטישען וואַרק פון
MIDDLETON i THOMAS
סימפאניע פון שעהנרויים און אמת'ער פראַכט
בעמערקונג: די פרייזן נישט געהעכערט

הילאנג-קינא-טעאטער
APOLLO
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

היינט און פאלג. טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער
"אויף יענער זייט ים"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
BAJKA
רוג בושזשינער, פראַנטישקאנער 31
צופאַהר מיט די טראַמוואַיען 1, 6 און 14.

היינט און פאלגענדע טעג!
"שאפענס ליבע און טרעהרען"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"די אונזיכטבארע האַנד"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
PRZEDWIOSNIE
זשעראמסקיענא 74/76
(רוג קאַפּערניקא)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
LÓDZKA ODLEWIA ŻELAZA
"FERRUM"
Właśc. E. BAUER i A. WEIDMANN

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

היינט און פאלגענדע טעג!
"קאמעריען-דאמע"
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאַנג ערוואַרטעטער פילם-שלאַגער

הילאנג-קינא-טעאטער
ERA
זאָר י שא 22 (באַרום)

LEKKOCHÓD
צו פאַבריקס-פרייזען צו בעקומען אין דער פירמע
„LEKKOCHÓD“, Kilińskiego 44
אויך אין צו בעקומען אלע סארטען שוין אין א גרויסען אויסוואַל
8672
צו נידריגע פרייזען.

Dr. med.
Kagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
Specjalista chorób
skórných, weneryczn
i moczopłciowych
Leczenie światłem:
promieniami Roent-
gena i lampą kwar-
cowa.
Przyjmuje od 8⁰⁰ do 10⁰⁰
rano, od 1-ej do 2⁰⁰ pp.
od 6 do 8⁰⁰ w., w nied-
ziela i święta od 10 do
1-ej. Dla pań oddzielna
poczekalnia.

LÓDZKA ODLEWIA ŻELAZA
"FERRUM"
Właśc. E. BAUER i A. WEIDMANN
Łódź, ul. Kilińskiego № 121, tel. 218-20
פיהרט אויס שבעל פיהנטליך
און צו זעהר מעסיגע פרייזען.
זעמל. אַבנאָטען פון גרויסען אייזען לויט אייגענע אָדער צוגעשיקטע מאָדעלען און צייכונגען.
זעמלליכע מעכאַנישע בעאַרבייטונג פון מעטאַלען.

אָנאַמען-פרייזן
פּאַרץ סעקס-18 גר. פּרייז 24 גר. און הער זייט 8 סעקלען
אין סעקס-40
זאָר פּאַרץ סעקס-12
איינער דער שטאָק 50 פּאַרץ סעקס-100
פּאַרץ סעקס-10 גר. און הער
Redaktor-odpowiedzialny Ch. Kaufman